

Prima pars de mystica

vt abundetis in spe et virtute spiritus sancti / que virtus est caritas. **E**cce tres filias. **S**ciunt liberari post impulsus fidelitatis et desperationis / q̄ serenus postmodum fidei radius / quā certus innititur spei / quā iocundior caritatis ardor / subsequunt / dñi depositis de sede potentibus prius animā vexantibus / fit domino liberante quod sequitur. **E**xaltauit hūiles / fit et gratiarū actio p̄ canticū. **M**agnificat anima mea dominum etc.

Finit Centilogium de impulsibus / si iungitur tractatus de theologia mystica / satisfaciunt tertie parti promissionis facte in pbemio sex lectionum.

Incipiunt considerationes venerabilis ac egregij sacre theologie p̄fessoris magistri Johānis de Serfson Lancellarij ecclesie parisiens. de mystica theologia:

Prologus

Denitemini et credite euangelio **M**ar. p̄mo. **A**strinxit me p̄missio nouissima / illud aggredi q̄ vestram expectationem repetere nunc sentio. oñ / dere sc̄z **A**n cognitio dei melius p̄ penitentem affectum / q̄ p̄ intellectum inuestigantem habeat. **U**bi eniti debeo. si forte pijs aspirante conatibus deo / poterit studium meum caipa ad cōmunem intelligentiā deducere que super theologia mystica / hoc est occulta / diuinus tradidit **D**ioni. edoctus non dubium ab illo qui ait. **L**oquimur sapientiam apud p̄fectos / sapientiam in mysterio que abscondita est. **N**onari preterea meditator si ea que de contemplatione meditatione. raptu. extasi. et de excessu mentis. de diuisione spūs et anime. et similibus / doctoribus eleuati scriptis reliquerunt. poterint ita palam fieri et quodāmodo reuelari. vt alij ab expertis quales rari sunt possint intelligere aut saltez fixe credere sanctos illos viros habuisse scientiam longe altiore a natura cōmuni. quos ad sup̄mentales rapuit excessus diuina contemplatio. **D**icaz vero quod frequens est apud vnūquemq̄ in aggressu alicuius vel insoliti vel ardui.

trahi quippe solet animus in varias ptes pro varietate rationū operis. **C**ōperi hoc ipse pluries / nomiātim in re p̄senti. **T**ra ctaturus itaqz materiam / qua nulla s̄limior est / nulla diuiniōz / sed nec vlla queri difficiliōz / sicut nulla potest salubriōz inueniri / vtpote in qua nostre felicitatis cardo figitur. **C**ontremui ad aspectum maiestatis huius sapientie / verens ne perscrutator e⁹ volens fieri opprimerer a gloria. **D**ehinc expani ne superba presumpcio vexaret me **Q**uis enim magna moliens nō impugnat ab ea **E**xtremui deniqz ne de curiosa singularitate notarer quā duabus vltimis lectionibus sceleris condemnauī. **A**t uero poterant hec turbare retro q̄z flectere pedes mee inuestigationis ne progrederer / si d̄ solis viribus propiis confiderem / et non in eo qui dicit. **Q**uerite dominū semper **S**i preterea constrictus duplici officio publico non deterrerer / aspiciens damnationez ferni pigri abscondentis talentum domini sui / audiens quoqz angelum apud **T**hobiam q̄ opera dei reuelare et confiteri honorificum est. **D**eniqz si primuisset sapiens ea que commemoramus non dixisset de sapientia. **Q**uā iniquens sine fictione didici et sine inuidia cōmunico et honestate illi⁹ non abscondo. **Q**uō autem de iactantia additum ē. vtinam qui gloriatur in domino gloriatur. **Q**uis assecrabitur homini uens sup̄ terram etia3 si supra astra celi posuerit nidum suum / etiam si in lecto cōtemplationis absconditum gustauerit. **Q**uid hec omnia? **Q**uis non expaceat horrore vebementi quando a celi palatio detract⁹ est lucifer. a medio lapidum ignitorum in sterquilinum damnationis? **Q**uādo in die illa duobus existentibus in lecto vn⁹ assumet et alius relinquetur. **Q**uando demum filij israhel p̄strati sunt in deserto qui pane celi vescabantur et inimicos suos eos qui mēditati sunt ei cibauit dñs ex adipe frumētī / et de petra melle saturauit eos. **N**e michi si gloriam meā quesiero. illa proxius nihil ē. **N**lla nihilominus condemnabit me. **N**e si gloriatus fuero in damnatione mea / et in nihilo / terreat applica tuba. **S**i inquit habuero p̄phetiam / et nouerim misteria omnia et omnem sciētiam et si habuero oēm fidē. ita vt montes transferam / caritatem autē non habuero / nihil sum. **Q**uis autem cer⁹

tus est sine miraculo caritatem se habere?
Quid scis pauper hominatio si lumen ali-
 quod intelligentie aut aliquis tepor tenu-
 is deuotionis videtur dari tibi seruo neq̄s
 et hoc ad vtilitatem alioꝝ vt illuminetur
 vel calefcat. tu vero instar cerei accensi re-
 digens in cineres. **Q**uerte hoc misericor-
 disime deus. etsi de te loquendum est si in-
 te exaltandum/exultemus cum tremore. et
 doceamus cum humilitate querendo vni-
 cam gloriā nominis tui p̄ seruos tuos do-
 minos et fratres meos/ quibus ideo de se-
 cretis sapientie tue loqui velle mihi videoꝝ
 vt dimissis interim sterilioꝝ studijs/ di-
 uaricantibus animū ad multa/ inflammet
 eos verbum spūs tui querere te in simplici-
 tate cordis. **I**ntelligere porro quale est il-
 lud. **V**acate et videte quoniam suavis est
 dominus. **S**timulentur postremo ipi nō
 ita soli tradere se intellectui ipm̄ erudiēdo
 q̄ affectus aridus/ imo passionibus horre-
 scens et sordescens deseratur. **N**am apud
 quos alios aut quonā potius loco altero
 doctrina hec de theologia mistica tradi po-
 test? **Q**uod si hoc ipm̄ attingere quod op-
 to denegatum fuerit ignoscat peccatis no-
 stris deus/ et pium qd̄ habere mihi videoꝝ
 desiderium aut tollat si impium est etsi fal-
 lor/ aut si recte cōsciū sum iustificet me in
 iustificationib⁹ suis ille qui desideriuꝝ pau-
 perum exaudit et p̄paratiōem cordis eoz
 audit auris sua. **J**udicare pupillo et humi-
 li vt non apponat vltra magnificare se hō
 sup̄ terram. **D**is itaq̄ p̄locutis p̄cipue
 ad fodendum de p̄fundo humilitatis lo-
 cum quo sine collapsu tota dicēdoꝝ fabrica
 solidet. **E**t ab oratione more diuini dio-
 nisiꝝ sumendo exordium explicabo materi-
 am disunctim p̄ cōsiderationes seu anno-
 tationes in modū capituloꝝ. **Q**uinus audi-
 toꝝ recreetur interuallis/ et nō cōtinua con-
 fusaq̄ locutione lassetur. **N**ihil quoq̄ no-
 ui allaturus sum qd̄ nequeat in alijs scō-
 rum libris inueniri/ ab eis nimirum quid
 omisum est. sed eoz sententias meo ordie
 ac verbis explicabo. **T**ractatus iste de
 mistica theologia. **C**liij. cōsiderationes con-
 tinet/ et octo partes habet seu materias p̄n-
 cipales. **P**rima pars est de quibusdam
 p̄ambulis ad theologiam mysticam et a
 p̄ma cōsideratione vsq̄ ad nonam inclusi-
 ue. **S**ecūda est de natura aie rōnalis et
 sex potentijs eius a nona cōsideratione vsq̄

q̄ ad decimam septimam. **T**ertia est de
 luminositate dictrarum potētiarum a deci-
 ma septima cōsideratione vsq̄ ad vicesimā
 p̄mam. **Q**uarta de cōtemplatione me-
 ditatione et cogitatione a vicesima p̄ma vsq̄
 ad. **xvi.** **Q**uinta de tribus oculis a
 nime et de tribus affectionib⁹ correspondē-
 tibus in. **xvi.** et. **xvii.** **S**exta est de acq̄-
 sitione theologie mystice et d̄ decē eius dif-
 ferentijs ad theologiā speculatiuā a. **xviii.**
 vsq̄ ad. **xxv.** **S**eptima est de amore et
 eius triplici p̄prietate. et ibi de raptu et exta-
 si a. **xxv.** vsq̄ ad. **xl.** **O**ctaua est de vi a-
 moris qui amantem vnit cum deo et stabi-
 litat requiescere facit a quadragesima vsq̄
 ad finem.

Sequitur prima

consideratio de triplici theologia scz p̄pria
 symbolica et mistica.

Aliqua est theologia mistica vl-
 tra eā q̄ vel symbolica vel p̄pria
 nominatur. **I**ta enim separe tra-
 ctavit de ea sub p̄prio titulo bea-
 tus Dionisius a conscio diuinoꝝ secretoꝝ
 paulo doctus. **C**um enī scripsisset d̄
 theologia symbolica que vtitur corporeis si-
 militudinib⁹ translatis ad deū vt q̄ est leo
 luc agnus lapis et similia fm̄ quā dicit de-
 omnino. **C**ū p̄erea tradidisset theolo-
 giā p̄p̄iam p̄ quā ex effectib⁹ reip̄s i crea-
 turis p̄sertim p̄fectiorib⁹ ad extra cōsurgit
 ad affirmādū aliqua de deo vt qd̄ est ens et
 vita a quo omnib⁹ deriuatū est esse et viue-
 re. **T**andem addidit modū inueniendi de
 um p̄fectiorē ceteris quo p̄ abnegationem
 et p̄ excessus mentales tanq̄ in diuina cali-
 gine videatur deus. hoc est in occulto et in
 abscondito vbi posuit tenebras latibuluz
 suum qd̄ attendens vnus ex p̄phis sub af-
 fertione clamauit. **V**ere tu es deus abscon-
 ditus. p̄pterea hic liber intitatur de theo-
 logia mistica. **D**istinctum autem interpretat
 absconditum. **P**rim⁹ liber deest apd̄ nos
Secūsus aut de diuinis noib⁹ appellatur.

Consideratio. II.

tractat abnegatiōem similitudinū et explicat
 theologia mistica innititur ad
 sui doctrinā/ ex p̄p̄t̄ijs habitis
 ad intra i cordib⁹ animarum de-
 uotarum. **S**icut alia duplex
 theologia ex his p̄cedit q̄ extrinsec⁹ oñdūf

Quia nemo scit que sunt spūs nisi si spūs q̄ in ipō ē / p̄pterea discolori sunt ⁊ nequaquē mystice theologie idonei auditores qui nolūt credere vt tādē intelligāt. **V**eritas hec tum ex se ipā p̄bat. tū ex auctoritate p̄phetica roborat. Nisi inq̄t credideritis nō intelligētis. tū deniq̄ ex p̄cedēti satis pater. **A**llos e diuerso possibile est multa cognoscere p̄ alioz traditiōem q̄ fidē p̄stabant eis q̄ scī viri / experti taliū. asserūt / tam in finde q̄ in scriptura / quibz in nullo credere / arte / dire p̄cor q̄ in ciuile. q̄ discolor. q̄ impium. **E**os itaq̄ fallere velle ceteros / nullo pacto suspicari patit̄ eoz veracissima factissima q̄ p̄bitas. nulli lucro / nulliq̄ honori in his ans. nec odio vel alia passiōe viciosa laborans. **F**alli aut̄ eos posse in experientia talit̄ certa q̄liter p̄dicimus q̄s putaret. **A**dde q̄ nō vnus aut alter ista dicūt. sed mille imo innumere sunt assertiōes taliū concordissime dicentiū theologiam mysticam per experientia intīmā colligi. eam q̄ longe sublimiorē ⁊ vltra q̄ dici valeat iocūdiōrē / sapidiōrēq̄ ⁊ p̄spiciōrē existere supra ceteras cogitatiōes ab extrinseco veniētes / tanq̄ ille serpāt inter hebetes ⁊ inertes. ista librimis alis circūvolās ⁊ exolans sup̄grediat̄ tur vniuersa. **Q**uod si nullus ē q̄ sibi discredi de suis experientis interioribz asserēt ferret equo aīo. q̄ in ciuile sit ⁊ irrobabile imo q̄ destructiū oīs socialis conuictus inter hoies si tot ⁊ talibz summe p̄bitatis ⁊ excellentie viris fides negetur. ipi viderint qui non credunt.

Consideratio. VI.

ostendit affectiones internas nō posse plenarie verbis exprimere

Operaciones interioreu p̄sertim in affectu nō ita clare p̄ferūtur. nec ita p̄nt scriptis tradi sic sentiūtur. **E**t hec est rō q̄re ap̄ls dixit se audisse archana verba / que non licebat homini loqui quoniam illa minus potuit tradere (beato Dion. exempli gr̄a) q̄s acceperat. **R**ursus bt̄us Dion. plus ꝓcepit ex v̄bis ap̄licis. q̄s scriptis derelinq̄re fas habuit. **A**ui rei sensibile exēplū est / in speculis semet quodā ordine aspiciētibz. **O**bscurior itaq̄ est imago in p̄mo speculo q̄ res ipā. imago deinde p̄me imaginis (s)obscuro est in sc̄do speculo / et ita deinceps iter

tio quarto et ceteris quousq̄ mutua reflexio cesset euanescent.

Consideratio. VII.

ponit causam iudicioz quō errat circa doctorū traditiones q̄ vident cōtrarie / cū sint summe intelligibilibz concordēs.

Possibile est hoiez minus expertū deuotoz affectuū plus in corū disputatiōe eruditū inuēiri. **A**ppiamus ex similitudinibz argumētum. **M**edicina q̄dā multa ꝓtinet q̄ in sol experientis fundata sumpta q̄ sunt. **A**ttam̄ nihil p̄hibet q̄sdā inexptos taliū / meliores esse rōcinatores expertis. q̄m in cecis a natiuitate p̄t inesse ꝓgnitio rōciatiua magna de multis q̄ p̄ visum solū p̄mitus habita sit a mltz alijs. **I**raci de bt̄o Didimo ceco tradit̄ interpret̄ eius Hiero. q̄ in disciplinis illis q̄ visu capiūtur / vt sunt mathematice scientie / fuit eruditissim⁹ q̄s scias mltos videntū oculis suis cōstat penitus ignorare. **A**ur igitur in re n̄ra par enētus negabitur vt hō parū vel nihil deuotus. possit alioz deuotoz scripta studere / cōferre ad inuicē vnū ex altero concludere vel elicere / impugare vel fulcare. **H**oc itaq̄ mō de fidei articulis vtiq̄ nō expertis quotidianū exercitium theologicę scholę facit. **H**ec cōsideratio iuncta ceteris facit ꝓcordiā inter dēa sanctorū q̄ rixari vident̄ ad inuicē / q̄busdā dicētibz q̄ soli boni ⁊ deuoti cognitionem dei verā accipiūt. alijs ꝓdicētibz multos expertis paganis / multos q̄ ex theologis nequissimis scire plura de deo. nimirū cum ⁊ ipi demones credūt ⁊ ꝓtemiscūt. **P**rimū itaq̄ de scia experimētatiua theologicę mystice. **A**lij de rōciatiua theologicę symbolice vlt̄ p̄prie vlt̄ etiā mystice loqui volunt

Consideratio. VIII.

ostendit fructū hui⁹ libri et quō in ea errat qui eam tradūt vel tradiderunt et quomodo sit vlt̄ a quibus examinanda.

Apedit scholasticos viros etiā deuotionis expertos in scriptis deuotis Theologicę mystice diligenter exerceri dummodo credant eis. **H**oc ideo dicitur primum. quia quis nouit si tandem ipis ex familiari tali colloctiōe aggenerabit̄ vt solet q̄dā amor ardor exp̄tēdi ea q̄ sola interim fide tenent.

Secunda pars de mystica

et que docta ratiocinatione conferunt ad inuicem. Ignitum eloquium tuum uehementer autem per se. Et seruus tuus dilexit illud. Quis autem appropinquauerit igni et vestimenta eius non ardeant vel calefiant. Rursus alius fructus est per illis quos predicatio sumpta ab homini doctrina poterit accendere ad amorem dei iam preconceptum remanente etiam frigido pectore eius qui loquitur. ut ex voce patet que se non intelligit venit homo audiens ad conceptus si les quales essent si voces homini articulate ab homine formarerentur. Denique compositum est multos habere deuotiones sed non secundum scientiam quales perculdubio pro nulli sunt ad errores etiam supra in deuotos si non regulauerint affectus suos ad normam legis christi. Si terea percipiunt proprio prae seque prudentie in hederint / spreto aliorum consilio. hoc in regardis et ture lupinis manifestum fecit experientia. dum itaque sequebantur affectus suos sine regula et ordine postposita lege christi. presumptio nequissima precipitauit eos / ut dicerent hominem postquam ad pacem tranquillam spiritus peruenisset absolutum esse legibus diuinorum preceptorum quam pacem in eis cauabat angelus sathane transfigurans se in angelum lucis. hoc modo similans pacem valde similem illi paci quam apostolus dicebat omnem exuperare sensum. Propterea necesse est per argutione aut directione talium esse viros studiosos in libris eorum quod deuotionem habuerint finem scientiam. Eos nihilominus comonitos velim ne citius debito dante presumant peronas deuotas simplices in suis affectibus admirandis. ubi nihil aduersum vel fidei vel bonis moribus palam inueniunt / sed aut venientur incognita / sub silentio suspensam tenentes finem. aut consilio perito examinandam remittant. peritiores autem sunt quos utraque instructio reddit ornatos vna intellectu et affectus altera quales fuerunt Augustinus sanctus Thomas Bonauentura Guibelmus parisiensis et ceterorum ad modum pauci. cuius raritatis causam inferius afferre conabimur. Denique additum est in consideratione dum credant eis. Alioquin ipsi talia scrutantes deficerent scrutinio. et non nisi laqueos infidelitatis si bimet acquirerent. et densioribus tenebris circumuoluti cecarentur.

Secunda pars principalis est de natura anime rationalis et sex po-

tentis eius. A nona consideratione usque ad decimaseptimam Ordine vero nona consideratio / modum ostendit procedendi in hoc opere. exclusis minus seruientibus proposito / manens circa anime proprietates.

Expedi ad ipsius Theologie mystice cognitionem speculatiuam adquirendam / naturam anime rationalis et eius potentias et cognitiuas et affectiuas cognoscere. Consideratio hec de se perspicua est quam ignorata natura ignorantur eius passiones. Positis ergo eis que ostendunt aliquid esse theologia mysticam / tradendo sub quodam generalitate que admodum proficit et per quibus proficit suum studium eniti / volumus adducere in comunem intelligentiam si de annuerit qualis sic hec theologia mystica / et in qua vi anime reponitur / qua ratione comparatur / quo fructu / que ve sine conquiratur / quod fieri ignorata anime natura nullo pacto potest. Et quoniam doctrine modus optimus est per resolutionem abstractiones dum fuerit vel usque ad prima principia per se nota. vel usque ad simplices rerum quidditates. eas a confusione accidentium / et ab inuolutione circumstantiarum forinsecarum denudando. placet hoc loco ipsam simplicem anime substantiam secernere quod dammodo in varias denominationes iuxta multipliciter effectuum ab ipsa eadem produci bilium / ut dicatur talis. quia talium distinctiua est / et altera quia aliorum. In hoc itaque mihi visum est formalisantes agere laudabiliter docte / et acute / que resolutiones huiusmodi queant fieri que admodum apud mathematicos abstractio a motu et materia fit etiam abstractio puncti a trina dimensione. linee a duplici et superficie ab vna. Attamen dum affirmant ultra que preter omnem operationem intellectus illa sunt in rebus taliter penitus / qualiter intellectus adstrahens ea imaginatur / que sunt vniuersaliter que distincte eternaliter et cetera similia. Ego procul dubio tota sententia dissentio ab eis / quod non intelligo qua ratione istud dictum presertim in diuina simplicitate pro vero posuit vel sano sustineri / neque propterea abstractionem est mendacium. quoniam et si nature rerum sic se habeant ut intellectus negocians circa eas possit vti talibus abstractionibus ad faciliorem intelligentiam nihilominus scire debent non taliter distinctiui re eadem qualiter potest eam intellectus id distincta

Secunda pars de mistica

quoque insensatoꝝ exsensatis/et abstracti-
ua q̄dditati/nullo organo in opatiōe sua
egens. **D**ec descriptio p̄ ultimā periculā
notat differerōem a sensualitate q̄ vti or-
gano. **P**er alias aut̄ ab intelligentia simpli-
ci fecernitur cuius opatio magis attendit
in receptione cognitionis simplicis a sup̄-
ori luce deo. q̄ attendat̄ in deductiōe cōclu-
sionū/q̄d est p̄p̄iū rōis. siue p̄ncipia supra
sint ab exp̄ientijs p̄ sensus siue illa sibi p̄-
rauerit ab alto simplex intelligentia. **E**x
hoc vero duplici vsu rōis nunc a superioribz
p̄ncipijs p̄ se notis in lumine intelligentie
simplicis. nūc ab inferioribz que p̄ exp̄ien-
tiam adquirūtur. vt q̄ ignis est calid⁹ for-
tatur ratio duplex nomen. vt dicatur portio
rationis sup̄ior. portio inferior. vt p̄terea
dicatur habere duas facies vnam ad sup̄i-
ora. ad inferiora alteram. **I**mo r̄ ex hoc po-
nitur cōstitui velut in orizonte duoz mun-
doꝝ sp̄ialis sc̄z et corp̄alis. **A**et̄ p̄or-
tionem rōis sup̄iorem noie viri. et inferiorē
rem noie mulieris appellamus. **I**n enim
yiuacitatis r̄ virtutis habet rō dū sup̄ioribz
intendit respectu illius quaz cōtrahit
ex inferioribz q̄sum vir a muliere differt i
virtute. **P**ostremo rōni q̄q̄ alia nomi-
na tribuimus vt q̄ est celū mediū in anima
q̄d est in ymbra intelligentie simplicis/sic
intelligentia simplex in ymbra angeliz an-
gelus in ymbra dei.

Consideratio. XII.

diuidit sensualem virtutem quō p̄cipit in-
terioribz q̄ sibi deputatis quomōransmit-
tit lucide declarat.

Vis p̄gnoscitua sensualis ē vis
aie vtens in sua opatione orga-
no corporeo tam exteriori q̄ in-
teriori/ad ea q̄ sensibilia sunt p̄
se vel p̄ accidens cognoscēda. **C**ōtinuo
apta est d̄ria huius virtutis ad duas virtu-
tes p̄cedētes. **Q**uius multiplex est officiu
multiplex quoq̄ appellatio. **N**ā cū accipit
immediate motiones obiectales rerū exte-
riorū/ r̄ sic dicitur sensus exterior in quinqz
distinctus/qui sunt visus auditus gustus
olfactus tactus. **A**ut recipit immediate se-
sationes factas in his quinqz sensibz iudic-
ans inter eas. sic est sensus cōis. **A**ut p̄se-
quēter ex iudicijs vel sensationibz factis in
sensu cōi. cōponit r̄ diuidit. et sic dicit̄ ima-
go. vel fantasia. vel virtus formatiua. **E**t si

exsensatis elicit insensata hanc estimatiuā
noiamus/que de p̄ficuo vel nociuo d̄iudi-
cat. **D**ue p̄terea sunt vires retētiue sp̄ez in
abūtia. **U**na p̄ sensu cōi q̄ imaginatio q̄n-
q̄ noiat. **A**ltera p̄ formatiua r̄ estimatiua/
cui mēorie nom̄ inditū ē. q̄n̄ oim virtutū
cū suis organis amplior manifestatio (q̄a
ad p̄ns negociū ista sufficiūt) ad naturales
et medicos referat̄. **P**orro vis bec p̄gni-
tiua sensualis nūcupat. aliq̄n̄ aialitas/nō-
nūq̄ sensualitas/q̄nq̄ celū p̄mū v̄ infimū
q̄nq̄ imagiuatio. q̄nq̄ ymbra rōis. **I**n q̄
rursus ymbra varij gradus p̄ varietate su-
ozum officioꝝ designant̄. **E**st itaq̄ sensus
exterior nouissima lux potētiē p̄gnitiue que
deficit vel occidit in potētia solū vegetati-
ua vel nutritiua. dehinc sensus cōis (habēs
sub se hāc lucē q̄si in ymbra sua) reponitur
in ymbra fantasie. sic fantasia i ymbra esti-
matiue. r̄ hāc in ymbra rōis collocamus.

Considera. XIII.

agit de affectiuis potētijis in genere r̄ speci-
es earum subdiuidit.

Quilibet potētiē cognitue corre-
spondet p̄portionalis virtus affe-
ctiua. **C**ū enim apprehendit ali-
quid a potētia q̄d est cōueniēs
sibi vel discōueniēs/et sub tali aliq̄ rōe sibi
subijcit̄/exp̄imur aiam applaudere quodā
mō ad hāc app̄hensionē si sit cōueniēs v̄ vt
p̄ueniēs/ r̄ horrere si sit vt discōueniēs. **D**icā
ampli⁹ nullū eē ens q̄d nō hēat appetitum
p̄portionaliter ad finem q̄ sibi iure diu-
ne legis debitus est. **S**ed nō dicit̄ hic appe-
titus p̄p̄ie affectiuis p̄terq̄ in rebz cogni-
tione vigētibz. **S**unt igitur tres vires affe-
ctiue p̄portionales cognituius sc̄z sinderis
volūtas et appetiuis sensiuus.

Considera. XIII.

sinderisim mētis diuidit/ eiusqz app̄hēsioz
fm quā r̄dit declarat cū noibz appropatis

Asinderis est vis anime appeti-
tiua suscipiens immediate a dō
naturalem quandam inclinatio-
nem ad bonum per quam trahi-
tur insequi motionem boni ex app̄hensi-
one simplicis intelligentie presentati. **Q**uē
admodum nanqz se habet intelligentia res-
pectu veri p̄mi et certi. **I**ta sinderis res-
pectu boni finalis / sine mixtione ma-
licie simpliciter presentati. **Q**uoniam

simplex intelligentia sicut non potest dissentire talibus veritatibus agnitione habita quid termini significet. Ita non potest sinderis nolle positue principia prima moralium duz sibi per intelligentiam onsa sunt. Utz vero possit ea non velle est in suspensio se tenere cōis opinio affirmatiua tenet partē.

Juxta hanc tripliciter vti possumus noie sinderis. Aut put est inclinatio talis de cuius quiditate pbabilitas est. utiqz talis qlē de quiditate simplicis intelligentie posuimus. Aut sinderis dicit actū huius virtutis cōsequentem ex apprehensione huius intelligentie. Aut tertio dicit habitū ex actibus frequentatis ingenitū.

Non secus de intelligentia distinctio se offert p virtute vel pro actu eius vel p habitu ex actibus derelicto.

Sinderis sim aut alijs noibus appellamur vel habitū practicū principiorum vel scintillam intelligentie rōne cuiusdā sue euolationis et ardoris ad bonū vel portione virginalē aie. vel stimulū naturalē ad bonū vel apicē mentis vel instinctū indelebile aut aliquo tali nomine vt q est celū supremū in affectiuis potentijs. Et ita proportionabiliter ad ea que de potentia cognitiua dicta meministis

Consideratio. xv.

uariat nomez appetitus et fm hanc accepit virtutem appetitus rationalis.

Appetitus rōnalis est vis aie affectiua apta moueri immediate ab apprehensione cognoscitiua rationis. Sic appetitus si sit respectu possibilium et impossibilium nominatur quicqz voluntas. Si consideret respectu actus a se eliciti dicitur libertas. Si sit respectu obiectorum non finaliū et possibilium dicitur electio vel appetitus electiuus. Et respectu actuum impatorum dicit appetitus dñatiū vel executiuus. Si sit voluntas exequēdi ea q iam electa sunt dicitur ppositū. Et inclinatio ad hec exequēda dicitur conscia. Nisi dicamus q conscientia duo iporat simul iudiciū et affectionez comitē. Si vero considerem passionez motiuas huius appetitus rationalis sic dicif generali nomine appetitus rōnalis affectiuus vel affectio rationalis. Si aut sit respectu boni vel mali vt sic apprehensi p rationem ipse appetitus dicitur concupiscibilis. Si vero illud bonū vel malū pntetur vt arduū irascibilē appellat. Quāuis scdm

phm et seqces he due vires et concupiscibilis et irascibil i sola sensualitate ppter radicē. S3 augu. et theologoz aliter vsus habet.

Consideratio. xvi

ponit appetituz animalem non solum homini sed et bestijs conuenire.

Appetitus animalis vel sensualis est vis aie affectiua apta moueri immediate solū ab apprehensione sensitua. Addita ē dictio hec exclusiua soluz ne nos urgeat prouersia vtrinqz pbabilis videlicet. An appetit rōnalis possit immediate ex cognitione sensitua solū moueri sicut potest ex deliberatione rōnis. Dūc qz appetitū in irascibile et concupiscibile secernim p eas q mox dicte sunt obiectales rōnes. Preter hūc appetitū qdā posuisse vident sensum nature ad bonū vel malū saluātes ex hoc multos effectus mirabiles in animantibus respectu talis vel fuge vel psecutionis quāsimodi non pnt reddi causa ex apprehensione cognitionis sensualis vt q pntē hostez non viso horrescūt pili cū tremore quodaz qd econtra fit amico pntē q formica puidens future byemi ingentē farris cōponit aceruuz. et ita de pluribus absqz numero.

Quid vō mirādū si corpa animalū ducant se cretis instinctibus vel pulsibus ad suos fines quū in corporibus alijs min⁹ pfectis minusqz organisat⁹ tot mirabiles ad suos fines psequēdos naturales tractus iuenimus imo plurimi sunt rez variāz adinuicē tales tractus quoqz finē ignoramus vt est tractus ferri ad magnetē. et maris ad lunā et aliorū ad alia. Dūc aut sensum nature itaz in oīre posuim⁹ q alio vocabulo lex nature vel inclinatio naturalis vel directio intelligentie non errantis potest nominari. Et nihil ab hac positione dissentimus.

Tertia pars principii

palis ē de lūinositate dictaz potētiāz a. xvij. consideratione vsqz ad vicesimā primam. Ordine vero. xvij.

Considera. xvii.

Ex iste potentie tres cognitue et tres affectiue lumia qdā sūt q p cōsideratōz lucis corporee facili⁹ cogscunt. Itaqz sol iste natural⁹ sicut in efficacia virtutis pstantior ē ceter⁹ corporibus. ita silitudinē maiorē hz cū spūalibus et ad eorum

Secunda pars de mystica

cognitionē & grūtiōri manu ductōe deducit. Sic dicitur be. Dion. vlt. de cel. hierarch. **E**st autē sol illustratiō aliorū eorū. insup q̄ aliterabilia sūt calefactiō / q̄z duorū portōa lia gerit in se natura q̄libet rōnal. qm̄ lucet p̄ cognitōz / & calefacit p̄ amorē. Dis p̄teca effect⁹ / p̄serti imanes / p̄ducit a tali natura rōnali / dici mereflumē aliqd̄ / aut rōe claritatis in cognitīua. aut caliditatis i affectīua aut sil' vtriusq̄. Ad. n. forte & tingit repire cognitōz q̄ n̄ sit formalr aut vtuallr q̄dā affectio. Sic affectio n̄ videt posse secerni: qn̄ sit q̄dā expimētalis cognitio. q̄ppe neutra potētia effectū suū cāt sine alrā / qm̄ ad cognitōis causatōz potētia affectīua / sicut ad affectōz generādā cognitīua concurret. Effect⁹ autē sp̄ sue cāe q̄dā silitudo ē & imago. Sic p̄teca videm⁹ lucē n̄ eē sine calore salte vtualli. Caliditas q̄z lucē / p̄ductīua repit. **R**ursus quē ad modū lux & calor mutuo se fornicat / qd̄ in p̄ductōe ignis facile est aduertere vbi calor flāma / & flāma calorem in generat. Ad alie existimādū ē virtutib⁹ istis cognitīuis & affectīuis / qn̄ ex mutuo cursu ordinato adinuicē / fit opatio / & tanto maior atq̄ p̄fectior / q̄to virt⁹ q̄libet euz q̄libet exiterit vnitiō. **D**eniq̄ lux solis se diffūdit dispiter p̄ varietate medioz / alr in dēitate / alr in raritate / alr in medio p̄ spicuo & diaphano & puio. alr in obscuro turbido & spisso atq̄ nubiloso. Quā silitudine diffusiōe variat p̄pinq̄tas atq̄ distantia. **M**ultiplex q̄z obstaculoz dispositio n̄ vnā reddit lucis radiātis imaginē / s; p̄ diuersitate incidētiaz radiantiū variatā. **A**ttēdamus interim diuinā lucē q̄dā p̄portionabili silitudine solē se cōicare / nō tñ naturali necessitate / sed liberalissima & ḡuita charitate / bis q̄dē clari⁹ bis vero obscuri⁹. **D**at ei se lucidi⁹ intelligētie q̄z rōni / & vtriq̄z limpidi⁹ us q̄z sēsui. **E**xēplū sensibile ad h̄ mauducē dū ē / si diuersa vtra opposuerim⁹ radijs solarib⁹ / scdm̄ p̄pinq̄ū & distās p̄ lineā rectāz inter solē & oculū n̄m. **C**ōstat inter duo q̄libet specula / eē spaciū vbi lumē solis aliter & aliter inspici posset. Ita vt posteri⁹ lumē apparet quedā vmbra vel adumbratio / si ad p̄cedēs cōpatur. **H**oc in cādēdis dispariter lucentib⁹ nocturno spe p̄tra parietes inspiciamus / vbi lumē vni⁹ alteri maiori colatū / vmbra videt / si certis obicib⁹ sua lumina simul cōfūdi veterim⁹. **C**ōpationes silitudes de opatōne caloris fm̄ passa aliter &

aliter disposita aduertere facile est.

Considera. XVIII.

sex potētiaz oñdit capacitātē. s. mltis opinionib⁹ tā theologoz q̄z medicoz & philo sophozum sensis sup̄ hanc eloquitur.

Ex iste potētie nō solū lumina quē daz sunt / sed et qz luminosaz illustrationū capaces inueniūt / ipsas speculis rōnabiliter cōpam⁹. **P**rimū est oñdere q̄liter sex iste potētie capaces sint luminosaz illustrationū. **E**t h̄ q̄dem agemus mō narratiuo / p̄supponētes veritatē ab alijs. **F**uerūt nōnulli q̄ dicerēt deū q̄ est lux vera / illustrare aiaz n̄ az p̄ seipm̄ immediate / n̄ solū actiue & efficiētē. sed et formalit̄ aut q̄i formalit̄. **N**ā inidunt si cognitio creata bec p̄t. cur a cognitōe icreata istō auferret. **P**refrim cū nullā ip̄fectōz depēdētis subiectiōis / vel materialis inbeciōis p̄pter h̄ in deo ponere cōpellat. **D**ecpositio qz ad vitalē quandā imutatōz de genercāe formalis magis q̄z efficiētis / hāc imutādi maneriē refert. **D**icūt ex p̄sequenti deuz esse posse animerationali cognitōnē / imo & volitiōnē / & amorē / & iusticiā / nō tamen immense / sed p̄ capacitātē q̄daz actiua seu vitaliter eleuabili eiusdē animerationalis. **C**ontra hanc imaginationē est parisi. articulus / q̄z auicenna & Algafel de beatitudine intelligentiarum visi fuerit huius imaginationis doctores fuisse. **N**ō des fuerūt alij ponētes lumina quedam creata alia a suba anime / veluti quosdaz habitus innatos sibi / esse inseparabiles ab eadē essentia aie / & q̄si ab eadē effluentia seu pullulantia atq̄ germinatēs. **N**ec mirabit q̄spia si h̄ aliqui dixerūt cum fuerit antiq̄ celebris opinio de potētis anime intellectiua et volitiua talis / q̄ ipse sint accidentia quedā in essentia anime radicata disticta q̄ ab ea. **N**ota est insuper communis opinio / que in angelis ponit species omniū cōcreatas ad saluandū quomodo cognitōnē suā nō accipiūt a reb⁹ nouam atq̄ mutabile. **C**irca hoc versatur controuersia inter platonicos & pipateticos. dicēte aristotele pipateticoz p̄ncipe / q̄ aia est tanq̄z tabula rasa in qua nihil depictū est &c. **P**latone econtra dicēte n̄m addiscere nō esse nisi quodādam reminisci. q̄zuis ad huc dictum istud a diuersis varie exponatur. **V**na expositio tacta ē de spēb⁹ concreatīs q̄z platonici in

Comit. XIX.

aia nra / sicut nos in angelis posuisse visi sunt
Alijs ecotra cerratibz frustra hmoi spes po
ni cu aia ipa sit imago oim rez / q fm puer
sione ad has vel illas res actuat in cogscen
do / atqz noua cognitionis alteri? formatio
ne / que admodu speculu hns in se imagies
rez si eet virt? cognoscitiua / ipam cognitio
ne hmoi reruz in se met a semet accipet / aut
ppinqori similitudie / imagines tales si se cog
siceret / z in vna re pcurreret / illa res p hanc
sui cognitione / eoz oim qz ipsa est imago
cognitione obtineret qz mutatio de non
cogscente in cognosces z ecotra / difficulter
no tm oino iprobabiliter eet saluabilis.

Z Quic silr imaginationi / tradicit parien.
articulus. **D**icam? deinde illd in q oes
fere pueniunt / ee .s. cognitiones z affectioes
adqstas / ta actuales qz hituales / illustran
tes pdictas sex potetias. qzuis aliter z aliter
Na cognitionu alie sut coplere alie incom
plexe qda in sola apphensione. quedā i asse
su distitit. z assensuū nō pua est diuersitas.
Quidā sūt euidētes ex cognitione sola ter
mnoz. alij p experiētiā. alij p demōstratō
nē. Quidā vero sūt ineuidētes z taliū. alij
certi. alij incerti. Alij causant ex pbabilita
te rōnum sumptaz p intrinsecas apparēti
as. alij p extrinsecas vt ē auctoritas dicentz

Deniqz magna ē diuersitas inter irradi
ationē sensuale z rōnalē. **S**z iter sensua
les irradiationes tā ab extrinseco qz ab in
trinseco distinctio mltiplex inuenit. Silr
in affectiuis actibz vel binbz assignabilis
eet varietas ad pdictos cognitiuos actus
vel hitus qz naturā affectiuū psequit.
Postremo fides nra q ad h ponit multos
bitus z qnqz act? infusos gtuos i vtraz
potetia cognitiua z affectiua / qruz pntiali
collustratione z virtuali qdā irradiatione /
spūaliter illūiat aia nra / p istos ad h. per il
los ad illd. In nūero taliū sunt fides. spes
charitas. tres theologicē virtutes / dona se
pre spūsci / pphetie z reuelationes / z siq sūt
dona talia / q diuidit spūs vn? z mltiplex
dās vnicuiqz put vult. **E**x his itaqz cō
memoratis de susceptione luminosa z illu
strationū p has sex potetias pspiciū sit sic
addebat q ipas speculrōabiliter cōpam?

Conside. XIX. **P**redi
potentiarū susceptionis purioris / lumino
sitate cum aduersione / ecēplo sex speculoz
et angeloꝝ cognitionem elucidat

Iter sex potetias pnoiatas / qsto a
liq fuerit purior z lūinosior / tā ex se
qz ex adiucta illūiatione tāto fit ad
theologiā mysticā aptior. **H**ac aptitudi
nē in pdictis potetijs ad theologiā mysticā
intelligimus vel formaliter in se susceptiue
sicut intelligētia capit eam / vel misteriali
ter z quodāmodo dispositiue / sicut sensus
ad eandē pdisponit / qz p consideratione h mo
do exposita / nos ipam ex pcedere per similitu
dinē in speculis materialibz manifestam?
Sint itaqz sex specula sibi inuicē catena
ta z respicientia se mutuo ordinata ad lūm
z calorē solis suscipiendū / fm ppinquius z
remotius / nūca superiori nūcab infe
riori. **C**onstat qz speculum quodlibet qz
to erit purius in se z lūinosius ab extrin
seco / tāto erit aptius ad opationē suā z alio
rum / in tm qz ex mutua actione z reactione
fiat splēdidius qz libet ex illis nisi aliō ob
stiterit / imo ex cōbinatione varia poterit ef
fectus aliqz vtrpura imago vel color resul
tare q absqz cōcursu tali neqz appareret.
Vigilanter dicim? nisi aliō obstiterit / qm
speculū qd esset soli ppinquius tāta radia
tione eiusdē solis pfundi posset a superiori
qz ipē oactes alioꝝ speculoꝝ ab ifimis n tā
p tē illūinarēt. qz obūbrarēt. **I**dē dicim?
intelligētia dū a superioribz suā lucē capit / qz
tūc subobscurior aliqñ redderetur ex puer
sione eius ad potetias collucētes inferius /
qzuis in h diuersificentur specula materia
lia z spūalia quoniā spūalia duas faci
es habent pferim ea que non vtunt orga
nis corporalibus. **Q**uoz speculoꝝ spiri
tualium tanta potest esse virt? / talis vigor
z solidatio / qz piter ereq sine detrimēto a
superiori poterit z inferiori pre / iluna sua susci
pe z tenere suscepta. **H**oc manifestū ē i an
gelis z alijs confirmatis qui simul eque co
gnoscent temporaia z eterna / quozum te
nuem similitudinem z imitationem gerūt
aliqui ex viatoribus ex speciali gratia / z ve
hemēti habitatione / vt inferius domino
duce monstrabimus

Cōlide. xx. ostēdit cor
rupciones
illaz sex potentiaz / z cām qua potuerunt
reformari

Specula materialia sicut multotiēs
deformatur z inficiuntur z corrupū
tur in suis actionibus debitis / qñ
qz ab extrinseco / quandoqz ab intrinseco /

Quarta pars de mystica

non minus incidit deformitas et infectio in speculis spiritualibus sex potentiarum quam tres sunt cognitive affective pari numero.

Experientia enim sine similitudine docet nos quod sepe turpia fantasmata / et errores / et fere de reputationes obiectales / Concupiscentie propterea et passiones sordide / tere et horridae / tanquam summi quidam caliginosi / vel infecti et venenosi / auras nostras obnubilant / sedant / atque commaculant. Praestim in primariarum novella talium apprehensione / velut in pueris. Denique generalis et ineluctabilis sordidatio talis provenit ab originali macula / quae animam nostram cum omnibus potentiis suis / ad hanc miserabilem traduxit aggravationem / ut et celestibus ad terrenam / et ab intelligibilitate ad brutalitatem demersa ploret. Non inquit propterea cum in honore esset non intellexit / copatus est iumentis insipientibus / et filius factus est illi. Et insignis poeta Terentius hebetat artus moribundaque membra. Nihilominus ab istis emergere et sursum eniti virtus labor est / ut cum apostolus nostra perversio fit in celis / contra exclamatio satirici dicentis. O curae in terris aere et celestium manes. In his propterea versat ipsa cuius naturam inquirimus theologia mystica / quae per penam / et credulitate evangelii adipisci et non aliter fas habemus / sicut restat ostendendum.

Quarta pars principalis agit de contemplatione meditatione et cogitatione / usque ad .xxvi. Considerationes. Ordine vero .xxi. Consideratio describit actus potentiarum sub generali divisione.

Unoticia clarioz theologie mystice possit haberi / prodest inquirere quod dicitur de contemplatione. Si quidem a proprietate loquendo sicut contemplatio est in vi intelligentie cognitiva. Ita in vi sensu affectiva reponitur mystica theologia / prout infra domino illuminante docere conabimur. Superest igitur recto ordine ut postquam describere studiuimus vires cognoscitivas in homine / et distinguimus in genere tres virtutes cognoscitivas. scilicet imaginationem / rationem / et intelligentiam. Et tres affectivas proportionales que sunt appetitus sensitivus / appetitus voluntativus seu voluntas / et appetitus quidam superior qui sensu nominari potest pro eo quod sequitur apprehensionem. Hinc ad sermones de actibus eorum quod ad rem quae tractat ad elucidandum attinet veniamus. Et quod notiores sunt actus intellective quam affective potentie / magis enim sub

doctrina tradendi sunt / non pigeat primitus illos describere nominatim. Sunt autem tres termini generales quibus maxime vestros fuisse video eos quod de contemplatione per modum artis locuti sunt / cogitatio / meditatio / contemplatio. Et hi termini quod aliquando permiscue sumuntur ab aliquibus sicut eandem rem per ipsos significare contingit. nihilominus distinctas habent significationis rationes / quod per facile et difficile / per utile vel inutile sentiuntur aliquid. Unde cogitatio sic esse descriptam reperio a venerabili Rich. in suo de contemplatione / quod hanc materiam elucidavit usque ad fundamentum / magister suum hugonem insecutus. Cogitatio est improprie aie obtutus / circa sensibilia / ad evagationem penitus. Meditatio est pavidus aie obtutus / in veritatis cognitione seu inquisitione vehementer occupatus. Contemplatio est perspicax et liber id est expeditus animi intuitus / in res spirituales perspicendas / usque quae diffusus / et in divina specula suspensus. Cogitatio igitur vagatur et serpit sine labore et fructu. Meditatio nititur et intendit cum labore et fructu. Contemplatio circumvolat et circumfert sine labore et circumfructu. In cogitatione est evagatio. In meditatione inquisitione. In contemplatione admiratio. Varij deinde contemplationem ramificantur in varias species et varie de quibus non est statim dicendum per singula. Sed maxime requirendum esse arbitror. Unde facilitas tam in cogitatione quam in contemplatione oriatur et in meditatione difficultas. Hoc enim me per expressius legisse non memini. Quis sit consideratione dignissimum.

Considera. xxii.

Cogitatio est vi surgit cogitatiois facilitas / Cogitatio facilis est quod formatur immediate vel ex sensationibus actualibus / vel ex fantasmatibus passim occurrentibus et ultra non nititur. Quoad modum namque sensus nostros cum omni facilitate circumducimus modo huc modo illuc / obiectis sufficienter presentatis. Et similiter nulla est difficultas in occursum fantasmatum quibus umcunquod / nam evagatur perantur / nobis etiam inuitis. Cofestim apparet ratio cur cogitatio que secundum talia formatur et hec insequitur / nullam patitur difficultatem. Videmus hoc in pueris videmus hoc in hominibus ociosis / quod in talibus querunt oblectationes quod nullum afferunt in considerando

Considera. xxii.

Considera. xxii.

laborem. Sed de his vere enūciat fmo
ppheticus. Noui dñs cogitationes hoim
qm̄ vane sunt. vāne sunt itaq; qz sunt sine
carentes somniocq; similes. Non enim ad
aliquē finez vtilē ordināt / imo frequenter
cū hō in talib; se oblectauerit tristis manet

Considera. xxiii.

meditationis difficultatē z laborē exponit/
exemplum tam philosophicis q̄ poeticis
de orpheo virgilio z hercule.

Meditatio difficultatē fornit ex eo q̄
vltra sensationes actuales / vel fan-
tasimata passim occurrētia / ip̄a niti-
tur vltra ptingere vel in aliq̄ fixa stare. Ex-
p̄ in se crebro q̄libet studiosus difficulta-
tem q̄ est insistendo ad aliquid attente / si-
derandū cogitationē / sine diuerticulis ad
alia. Et h̄ dum fit / cogitatio iā trāsit in me-
ditationē / nō vt cogitatio desinat esse s; vt
desinat esse cogitatio. Quis itaq; nesciat
fortissimos eē motus actuales sensuū / nūc
bos nūc illos / esse similiter / continuū fluxum
fantasimati nullus igrat. p̄terea / sensuales
motū vnire / aut finitātia fantasimata cobi-
bere / vel sistere / vel sup̄gredi / z ad aliquam
certā cogitationem suā sub determinatis li-
mitib; claudere operosum est valde / nō ha-
bituatis z insolens / neq; fieri potest absq;
illo qui claudit cert; limitib; mare / z ponit
terminū fluctibus eius. At vero difficul-
tas hec auget z fit labor insuspiciabilis dū
animus denudare nitit cogitationē ab in-
uolutione accidentiū / hoc est circūstantiis
loci z tempis / z alioz que presentat sensus
vt absolute z nude q̄dditates rez appare-
ant / q̄si non conuolute tēpi z loco. Dat
exemplū diuinus aug. de / consideratione ve-
ritatis z bonitatis / q̄s dum in sua puritate
meditari satagim; / p̄festim occurrit hec vl
illa bonitas. Et hec vel illa veritas ī pticu-
lari / z fit cogitatio nostra cū tpe z loco / vt di-
cit notāter p̄hs. i. methabice. Pertinere
ad h̄ estimo poeticas illas fictionses z ima-
ginationes / vnā de orpheo cytharifante z
erudice quā ad inferos dilapsam euehere
nitit ad superos. Et alteram apud virgiliū
de enea transeūte ad campos eliseos. z ibi-
dem intelligente q̄ futura erant post enāta-
tionem maris z obdormitionem cerberi.
Non enim tales viri quos pro theologis
habuit antiquitas ociose fabulantur. Or-
pheus est vir sapientie deditus q̄ per aurā

te vel eburnee cithare modulos. H̄ est p̄ des-
bitam z armonicā morū compositionē / si-
stere facit flumina defluentū desiderioz
cōponit quoq; z māsuecere facit ferinos z
brutales affectus. Deniq; compellit silhas
rigidas p̄auāz inclinationū tā innatarū
q̄ adq̄starum ad suū volūtaris arbitrium
seq; hic orpheus euridicē habet sp̄sam / il-
laz de q̄ gloriabā sapiēs / quiescisse sibi sp̄-
sam sapientiam assumere / vel accommodatū
euridicē accipiam; vtm̄ intellectualem da-
ta; homini ad / considerationē sup̄noz. Hec
vis dū p̄zata florētia placibiliū obiecto-
rū vagatur. mōrdes a serpente voluptatis
latentis sub herba formositate / sicut dicit
Arist. q̄ voluptas furata est intellectu sp̄sse
sapientie / h̄ vulnus inflicū trahit euridicē
ad inferos qz hec sola iam infima cogitat.
in his solis p̄uersatur / nō potēs dicere cui
aplo. N̄ fa p̄uersatio in celis ē. Vulnerata
igitur deductaq; euridice. i. vi intellectuāli
ad inferos / p̄ mediū sp̄ntis / sicut ad lram
tentatio sp̄ntis p̄mos illos p̄ntes / sapien-
tissimos demerit in bratz ois illi; miserie
qualem apud inferos sub metaphora con-
gruis exemplis poete figurarūt. Orpheus
vir sapientis deplorat amissam coniugem /
quam ad supernas auras conatur rursus
educere. quo canente z lugente / silent furie
infernales passionū carnaliū. cerberi las-
tratus non auditur / qz res cūz tempis laps-
su non p̄cipiuntur. Animus p̄terea qui
p̄essus ante erat / lapide molari terrene cu-
riositatis / sicut szipbus / vel qui agitabā
rota volubili mundane occupatōnis sicut
yrion. vel qui la cerābat a vulturibus mor-
daciis voluptatis sicut ticius. vel qui esu-
riebāt inter aquas z pomia sicut auarus tā-
talus / nunc intrepide in requiem suā p̄uer-
titur cū illo qui dicebat. Cōuertere anima
mea in seq̄z tūā. qz dñs benefecit tibi. In-
ter hec lāmēta z efficacā carminā iūbetur
euridice / orpheo reddi / ea tamē legē rur-
sus conuertat intuitum. Sed hec noctis
p̄ope terminos orpheos euridicem suam
vidit. perdidit. occidit. Vos hec fabula
respicit / quicunq; in superum diem / mens-
tem ducere queritis. naz qui tartareum in
specus victus. lumina flexerit / quicquid
p̄cipuum trahit / perdit dum vidit inferos
Hec Boetius. Ad hanc sententiā facile
traduci possunt fictionses alie de enea virgi-
liano / z hercule. z perseo descendenti ad

Quarta pars de mystica

inferos et iter emergentibus. Sed hec interim
sufficiant pro spoliatione egyptiorum / et
christianorum duratione.

Considera. XXIII.

Quo crescit et catur contemplatio ostendit per
plures similitudines exemplares. et ubi p
prioreponitur.

Contemplatio facilitat huiusmodi exhibitio
bus per meditationem ad quas. Tunc
propter abstractionem et separationem intel
ligentia a sensibilibus. Tum sepius propter di
uinam gratiam collustrationem in diuina spectacu
la subleuantem. Meditatio nimirum si debite
fiat transit in contemplationem sicut cogitatio
in meditationem. Facta. n. sedula inquisitio de
veritatis / denudatis insuper vehementer stu
dium reus additibus ab accidentalibus circum
stantiis / generalibus ex frequentatione. de
purat lumen intelligentie. fitque lucidius quanto
est tenebrositati sensualis cogitationis imp
micti. **C** Pro cuius mauductione palpabili
simaginemur conformiter ad diuinum Aug.
in suo de tri. q. sit aliq. supra morem excelsu
valde. Ad cuius cacumem neque ventus neque nu
bes attingat / sicut de olimpo narrat Arest
Subtus vero quanto sit descensus. per diuina ad
infima / tanta est illicita tenebrositas in quiete / p
comixtionem / et quada in corporationem radioz
solariu / cum ceteris impressionibus / ut sunt veteri
pluuię. niues. gradines. fulgura et silia. **C**
Ostat hęc exemplo q. homo limpidius liberius et
expeditius circumfert oculos suos ad sereniz
lumen solis et celi / dum sublimius euertur est et
in quada regione pura et tranquilla collocatus.
C Cuius oppositum euenit dum in inferiora dis
labitur. Ad hęc exemplum respicit illud ps. Quis
ascendit in montem domini / aut quis stabit in loco
secundum eius. Ductio quę illa discipulorum in more
excelsu valde / dum figuratus est iesus an
te illos / apta est satis figura / sicut et ascensus
moysi in montem synai / dum e medio vocatus
est. **C** Non uertamus nunc ex hac re sensibili
considerationem nostram ad tres vires anime
prescriptas que sunt intelligentia / ratio / sen
sualitas seu imaginatio. Et compem sensualitatem
infimo montis. rationem me
dio. supremo intelligentiam. inueniemus
q. si anima stare possit in arce intelligentie
sine delapsu in inferiora / ipsa poterit libero
intuitu circumspectare semet diffundere / nunc
ante nunc retro / nunc dextro / sum nunc fini
stro / sum. Et hic est oculus contemplationis

qui in Adam ante lapsum vituacissimus.
purissimus et expeditissimus fuerat. Punc ve
nobis. Totus fere extinctus est / sicut oculi
lumen rationis obtenebratus et oculus sensua
litas fere corruptus. **C** Attendamus rur
sus in hac similitudine / quemadmodum bo
mofans in supcilicio montis / talis videt
libere cum vult / non solum ea que iuxta se
sunt / sed etiam ea que subitus se agunt. Et
multo liberius multoque clarius / quam habitas
tes inferius / imo purum ab impuro clarus
a tenebroso fecerit / quod apud inferiores
vel nunquam / raro fit. Ad aliam autem que in ar
tem intelligentie puchi meruerit et illic fixa
steterit / spectabit veluti de sursum / ea omnia que
in ratione et sensualitate aguntur. Judicabit
insuper in luce sua / et per lucem suam / de omnibus
quonia regulis abstractis et eternis innitit
semper quas habet regulari cetera omnia. **C** Exem
pla ad hoc sumi possent in omni arte habere
regulas suas / semper que iudicant periti in ar
te hac vel illa / de singularibus spectantibus ad
ad artem suam / quod utique nequeit impiti. Ille
preterea que principiorum noticiam claram et perfectam
haberet / videret in eis et per ea conclusionem
ab eis deducibiles / clarius quam ipse conclusio
nes in se videatur ab eis que non per principia
conclusiones caritatem acceperunt. **C** Ex his
patefactum habemus quo pacto contemplationis
oculus facilis est et expeditus dum habet / quamque
adquisitio sit difficilissima. **C** Pars insuper
in qua vi anime reponit. quia in vi superiori co
gnitiua anime que intelligentia nominat
Iste enim oculus non solum intelligibilia et
abstracta sed etiam ea que in ratione et sensu
fiunt / aspicit. quibus alio modo quam ratio et ali
ter quam sensus vel imaginatio. **C** Existi
mo sic intelligere eos qui dicunt duas esse
species contemplationis et imaginationis. du
as in ratione et duas in luce intelligentie. Hoc
quippe dicitur non quin omnis contem
platio fiat in luce et per lucem intelligentie
sed quia pro obiectorum varietate / huius
modi species contemplationis variari no
scuntur hec ponuntur.

Considera. XXV.

Ponit quid sit proprie contemplari et quo
modo circa eam erratur.

Habituatio qualem contemplatio
requirit compleri nequit per imagi
nationem neque per solam rationem
virtus est superior et itaque sicut ratio virtus

est superior et abstractio: quae sensualitas vel imaginatio / quoniam potest abstrahere quod dicitur rerum a confusione accidentium / et formare conceptus específicos et generales absolutos / quod non potest imaginatio. Sic vis illa que ponitur superior ad rationem et nominatur intelligentia adhuc abstractio: est quae ratio / que in actibus rationis abstractis a fantasmatibus transit ad cognitionem eternorum et incorporeorum / que nullam habent fantasmatum illusionem. et hoc dum irradiationem suscipit ab inferiori quod dum superiori et diuina luce suffunditur non operatur. Et hoc perspicuum est quod contemplatio inepte queritur per solam imaginacionem. et imperfecte per solam rationem / quae vis utraque virtus adiuvat / si limitibus suis contenta est. Quos si quis voluerit suppedire / reddat homo vel fantasticus vel insanus in imaginacione. vel erronee iudicatus in ratione. sicut apud nonnullos visum est quod dum insequi credunt eleuatissimos viros et abstractissimos in suis modis cognoscendi. negligunt autem tenere modum eorumdem in abstracte viuendo. et vtilia student do. et pervertendo se ad se et supra se. nihil aliud referunt nisi fantasias et errores / quod tumlibet ipsi eleuato et doctorum verba tenere videantur. Fit enim apud talem quemlibet illud virgilianum de insana vate. dat (inquit) sine mente sonum. Et hoc est quod reddit multos ex eis qui dicunt formalisantes in fabulam et risum immo in insaniam / quod per solam imaginacionem et rationem querunt illud quod per intelligentiam depurationem erat inueniendum. Quod autem intelligentie depuratio et qualiter fiat / posterius quod dominus processerit aperietur.

Quinta pars prima

capalis agit de tribus oculis anime et tribus affectionibus correspondentibus in .xxvi. et .xxvii. consideratione. Ordine vero .xxvi. consideratio ponens tres cognoscendi modos secundum tria genera hominum ad hos dispositos. Res cognoscendi modi sunt quorum unus animalis dicitur vtens maxime oculo carnis. Alius rationalis vtens plus oculo rationis. Tertius spiritualis vtens oculo contemplationis. sic distinxerunt diuini homines tres oculos et tres viuendi modos. De his augustinus in libro de vera religione. Serui. ad fratres de morte dei.

carthusien. Et hugo in suo descriptis et super ecclesiaste. Videmus itaque quosdam ex hominibus viuere non eleuatius quam bruta. Solis enim sensibus vtuntur aut eos solos insequuntur. Alii magis insequuntur rationem intelligentes abstractas regulas artium et scientiarum. Tertii vltima hec omnia eleuant se supra rationem in quadam regione eternitatis et perspicabilitatis et super omnem fluctuationem et confusionem infinitam desiderio et cogitationum. in aera quadam libertatis serenam assurgunt et euolant et ita non minus videtur differre eorum vita a ceteris hominibus quam distat homines a pecoribus. Sed quis est hic deus optime et laudabilis eius? Ille solus est quem tu eduxeris de tenebris et umbra mortis et vincula carnis passionum diruperis noxiarum.

Considera. xxvii

Ponit illa que videtur specie esse merales affectiones sed non sunt et ideo inter eas ponit differentias. **U**bius prociatis cognoscendi modis que sunt cogitatio / meditatio / contemplatio. tres affectionis manentes correspondent que sunt cupido vel libido seu concupiscentia / secundo deuotio vel oratio seu concupiscentia aut oratio / tertio dilectio non que concupiscentia sed exaltata et anagogica. i. sursum ducens / trapiens in diuina. Si de re consistere peto vt non magnope calumnia fiat de nominibus. non enim accepi ab alijs tale circa affectus distinctionem nominum que admodum de cognitionibus reperio. Sed tamen interim dicamus quod sicut cogitatio est improuidus animi obtutus ad euagationem prouisus. Ita consequenter ad tale cogitationem si sit de obiecto delectabili sequitur affectio improuida et vaga sine vtilitate et fructu. et hoc mihi satis congrue videtur appellari libido seu cupido vel concupiscentia. Porro ad meditationem que est prouida anime obtutus in veritatis inquisitione et celestium rerum inuentione vehementer occupatus / consequitur quedam affectio alia a priori ad res taliter que fitas et inuentas si non sit indispositio anime. Et hec affectio est prouida et non vaga cuius difficultate et fructu. Et hec interim vocetur deuotio vel compunctio aut oratio. id est affectus pius et humilis vehementer et fortiter redens et nitens in amore prime veritatis et bonitatis. Denique contemplatio que est libera et expedita consideratio eorum que meditatio cum ingenti diffi-

Hexa pars de mystica

cultate pquirit/habet suam affectiones in anima disposita/suamque dilectione simili/ter liberā puram expeditas et abstractā. Et hac ratione vocari potest extatica dilectio/vel iubiliatio/que ultra deuotionē addit facultatem et iocunditatem inestimabilem et inexpressibilem/et recuperantem omnē sensum. Et hec est sapientia dei in misterio abscondita. **Hec est mystica theologia** quam querimus quā ad anagogicas et supermentales excessus deducit/quā aliquādo noīe charitatis/aliquādo charitatiui amoris lego nomine appellatam. Propterea non fallitur quod dicit contemplationē sine dilectione nomen contemplationis nō mereri. Sed nos vni ab altero secerim⁹ vt preciosior habeat inq̄sitione veritatis/et cognoſcamus quā approprietate loquēdo sicut contemplatio est in vi cognitiua intelligētie/sic in vi affectiua correspondente reponitur mystica theologia.

Hexa pars principi

palis agit de adq̄sitione mystice theologie et de eius decē differentijs ad theologiā speculative a. xxviii. vsq̄ ad. xxv. considerationes. Ordine vero considerationis. xxviii. Dicit modum pueniendi ad mysticā theologiā eamque pluribus diffinit diffinitionibus.

Cognitio dei per theologiā mysticā melius adq̄ritur per penitentiā affectuā quā per inuestigantē intellectum. Ipsa quoque ceteris paribus eligibilior est et perfectior quā theologia symbolica vel propria/de qua est contemplatio. Sicut dilectio perfectior est cognitione. et voluntas intellectu. et charitas fide. Hec secūda pars per nūc supponitur quāuis non sum nescius de probabilitate positionis opposite apud multos et magistros. Sed per prima parte cui correspondet deductio ad questū nullus ambigit/quin de puratio seu purgatio potentie affectiue fiat per feruorē penitētie in compunctione cordis et orōe querūgire facit a gemitu cordis. Et quāuis dicat propheta. In meditatione mea exardescet ignis. scilicet delectationis. meditatio hec non per veritatis inq̄sitione attenditur/sicut descripsimus/sed magis per compunctione sequēte/sumpta est. Huius autē compunctionis difficultas/magna est valde apud non exercitatos. et eos qui corruptos ad huc hnt sensus ab adoleſcētia. **Quē ad modū enī ligna virida aqueo plena hūore**

vix recipiunt calorem ignis. vt in similitudinem eius accendant sed pcedunt exuffationes multiplices pūia est etiā depulsio hūiditatis talis/ac euaporatio/sic existimare conuenit de eo quod calorē spūsancti in se recipere debet/et fm eū trāsitur⁹ est in amorē purū et piū/si nouidū deficcatus sit a sordidis affectionibus/et hinc in initiatiue per penitentiā. **Unde greg. in omelia de ceco per pnie lamēta/mētis fantasmata depellunt.** **Ad cuius ampliorē elucidationē attendendū est quod theologiā mysticā sic possum⁹ describere** Theologia mystica ē extensio animi in deum per amoris desiderium. **Aliter sic.** Theologia mystica ē morio anagogica hinc est sursum ductiua in deū/per amorē feruidū et purum. **Aliter sic theologia mystica ē experiential cognitio hīta de deo per amoris vnitui completū.** **Aliter sic theologia mystica ē sapientia. sapida nonicia habita de deo. dñi ei superemus aper affectiue potētie rōnalis/per amorem coniungit et vnit.** **Uel sic per Dionys. vii. de diu. nominibus.** Theologia mystica ē irrationalis/et amens et stulta sapientia/excelsus laudātes. **Has autem descriptiones apertius intelligemus si multiplicem theologie speculative differentiam et mystice deinceps voluerimus intueri.**

Conside. XXIX.

ponit differentiam inter theologiā mysticā et speculative. Et in quibus conueniunt mistis declarat exemplis

Theologia mystica et theologia speculative si fm rationes proprias considerant differentiam ex multis non sine conuenientia multiplici sortiuntur. **Prima et principalis differentia sumit ex subiecto vel potentia/quoniam licet vtraque sit in anima rationali. Nihilomin⁹ distinguendo potētiās anime fm rōnes suas vt supra dictū est. Speculatiua theologia ē in potentia intellectiua/cuius obiectū est verum. Mysticā vero reponimus in potentia affectiua cui per obiecto bonum assignamus.** **Et hac aliam differentiam inuenimus fm rationes obiectales/quoniam obiectum speculative theologie est verum et mystice bonum.** **Conueniunt tamen in hoc mystica theologia et speculative quā alio nomine contemplationem dicimus/quoniam vtraque ē in superiori portione anime et nō in solo sensu vel imaginatione nec**

in ratione sola. **Dec** autez portio anime vt
supradictum est varijs nominibz appella-
tur. **Et** habet duas virtutes vel duos ocu-
los seu duo officia/ quia z ipsa est intelligē-
tia vera z affectiua seu amatiua boni. **Dis-**
tinctus autē in superioribz qz sicut volūtas rō-
ni et appetit⁹ sensualis imaginatōi preferē
Sic suo mō est de affectiua correspondē-
te intelligentie pure / ppter ea dum ista vis
superior erit in affectum suum ipsa dicitur
quodā mō leuare se supra se z quodā mō
supferri. **Inde** fit vt actus talis nominetur
supmēralis excessus/ vel supra spūm. z fm
eū qd dicit qñqz sup seipm/ qñqz extra seip-
sum. **Qu**i rei aliqd exēplū accipe possu-
mus ex cōsideratiōe eoz qz sepe i ipsa sensua-
li virtute fiūt. **In** qz videm⁹ tā in nobis qz
in brutis qz qñqz ipsa sensualitas/ in suis a-
ctibz cognituius pmanet/ sine affectu illoz
qz vel audit vel intuet⁹. **Se**pe tñ p audituz
vel aspectū quorundā obiectoz ipsa tanto
cōplet affectu/ vt tā qsi saliat extra se z tota
gestiat/ velut si equ⁹ ponitur cāpo lib apto
Hoc mō sensualitas aliqñ qsi se nō capiēs
z se deserēs/ tota nitit in rem desiderataz se
effundere/ se trāsferre/ se vnire/ imo illā pē-
nitus qsi introitus penetrare. **Quid** de ta-
liū oculis nōne scintillāt/ nunqd nō emicāt
Nōne qñ dāt ipis tremulo se fulgoze dis-
fundūt. **Trās**feramus hoc exēplū ad vi-
intelligētie superiorē/ cōsiderādo qñratē eius
dū sine affectu in sola cognitione iacet. **Et**
dū trāsīt in affectū talitū qñta cōtemplat⁹.
Adducam⁹ p manu ductione huius/ ea qz
bus mystice theologiantes vtunt exēpla.
Primū qdē de ea qz in vase qdū apponit
ignis calefcit pmo se cōtinēns in vase. **Sed**
dū feruescit z bullit/ videt⁹ quodā modo se
ipsam non cape/ sed excedere/ atqz supferri
virtute caloris. **Sic** mēs nondum amore
calefcēs/ intra se ipaz continet se. **Sed** spī-
ritu feruoris amore concepto. **super**gredi-
tur quodā modo semetipam qsi extra se salti-
tans atqz volitans. **Aliud** quoqz exēplū
inducamus de radijs solaribz cadentibus
sup speculum concuum qui ex vnitio eoz
rum concursu comburunt stuppam effici-
unqz flammam superuolantem. **Sic** intel-
ligentia nostra illustrata cōtemplatione
serena celestium/ quandoqz quidem rema-
net intra seipsam non incalcfcens neqz ar-
dens. quandoqz vero tātus amoris ardor

concurfu radiorum celestium exoritur/ vt
in affectū se erigat/ nec se capiat/ neqz conti-
neat/ sed iubilat z exultat/ ex quibus tertia
concluditur differentia.

Considera. xxx.

Scholā ostēdit ad discendū speculatiuā z
misticā cū alijs differentijs theologie quōqz
se habeāt inter doctos et fideles ideozas
Super sunt alie inter has theologi-
as speculatiuam z misticam diffe-
rentie/ sumpte ex acquisitionis ex-
rum varietate. **Una** quidem est quia spe-
culatiua theologia ratiocinationibus vti-
tur conformiter ad phisicas disciplinas.
Ideo scholasticam eam vel litteratoriam
quidam appellant. **Quis** non sufficiat iste
scholasticę exercitationes/ nisi quis studio
vehementi nitatur habere conceptus pro-
prios z intimos/ eozum que tradita sunt a
summīs doctoribz. **Aliquando** tales theo-
logiant solis auribus corporeis sicut pue-
ri vel pice neqz vere intelligentes de quibz
loquuntur neqz de quibus affirmant. **Mis-**
hilominus tamen sepe eis nomen cōcedi-
mus theologoz. **Mistica** vero theologia
sicut non versatur in tali cognitione littera-
toria/ sic non habet necessariam talē scho-
lam/ que schola intellectus dici potest. **sed**
adquiritur per scholam affectus z per exer-
citiū vehemens moralium virtutum di-
sponentium animam ad purgationem/ et
in theologicis illuminantibus eam in bea-
tificis virtutibus eam perficientibus/ pro-
portionabiliter ad tres acus hierarchicos
qui sunt purgare illuminare z pficere.
Et hec quidem schola potest dici schola re-
ligionis vel amoris. sicut intellectus dice-
dus est schola scientie vel cognitionis.
Sed quoniam plerumqz euenit etiam in
brutis vt ibi sit maior affectio vbi parum
est cognitionis/ sequitur qz ad comparan-
dam huius theologie mystice doctrinam/
non est magna scientia opus presertim ad
quisita. **Nam** cognitio ex fide qz deus est to-
tus desiderabilis/ totus amabilis/ affecti-
ua portio si purgata/ si illuminata/ si dispo-
sita/ si exercitata sit cur non in illum totali-
ter desiderabile/ z totū amabile/ sine pluri-
mo libroz studio/ tota feret totaqz rapiet/
Et quo illā cōcludimus differentia qñ
theologia mystica licet sit supma atqz per-
nn 5

Hexa pars de mistica

fectissima noticia / ipsa tamen potest haberi a quolibet fideli etiam si sit muliercula vel idiota. De theologia vero speculatiua aliter esse nullus ambigit. ad cuius adeptioez sicut ad methaphisicā / grāmaticā / logica. et philosophicā disciplinā cū forti exercitio est clara ingenia requirunt. Ita tñ / vt grā desuper cū his infundat / sicut aplis / et sicut fit mūdi cordibz / quibz pmittit visio dei / et humilibz amicis dei / quibus deo incerta et occultata sapiētie sue et oia que audiuit a patre suo nota facit. Sic in. Anthonio magno sic in alijs multis sine lris. literātoria vt ita d. cam theologia donata est. **E**x pmissis pcludimus cū beato Bernardo ad fratres Carthusien. de mōte dei Quod theologia speculatiua nūq̄ in aliquo pfecta ē sine mistica. Sed bñ ecōtra. Et ex hoc sumi pōt sexta differētia qm̄ nūq̄ aliquis intelliget verba apli et pphaz quātūcūq̄ illa reosnet exterius / si non imbiberit affectū scribētū neq̄ enim aliter cōceptus eozū verborū in animo generabit. **L**ecus quippe crebro de coloribz sermonē audiens de illis vtiq̄ disputare poterit disertez acute / quanq̄ n̄ illos in illo cordis arcāno ppios eozū q̄ disputat / pceptus inscripserit.

Considera. xxxi

Eos quibz p̄alandā est mistica theologia instruit duozū filiozū exemplo.

Sicut multis qui clerici vel literati aut sapientes vel phi aut theologi noiantur / oculatō est fmo de mistica theologia. Sic plurimis illiteratis et simplicibz / fidelibz tñ / tradi p̄. Hinc traditur d̄ra septima sumpta ex modo publicatōnis. **B**nis enī dionysius pleriq̄ obtestat discipulū suū thimoteū vt nullus iperitoz hec audiat. **I**mpitos vocās eos / q̄ vel nō sūt fideles. nā hec theologia p̄rie ē fideliiū. vel q̄ tumentes iam phia / maleq̄ viuētes / pculant pedibz suis sordidis. quicq̄d non sapiūt. q̄cquid etiā non intelligūt cāmino dente lacerāt. De quibz ait euāgelica parabola. Nolite sanctū dare canibz / neq̄ margaritas p̄iciatis ante porcos. **S**z ecōtra simplices. qui quidē fidem habent possunt ex ea p̄surgere ad vnitūū amorē cū deo. Quō sic. nempe p̄ fortem p̄tritiōz mortificatiūz sensualitatis / trahente eos deo / vinculis p̄ceptorū suoz / et mansione apud eos faciēte. **A**ttestāte esaia q̄ sup bu

milem et quietū et tremētē sermones suos req̄escit dñs. Itaq̄ nihil phibet fieri verbi apud tales de theologia mistica / que amor est / et amore p̄quiritur / cum e diuerso sapiētes in oculis suis / sine casto amore / la guentes circa pugnas verboz / ab hac carceri conueniat. **A**malis enim bō non sapit ea q̄ dei sunt. **C**onatus sū inq̄ dā vulgari tractatulo p̄palam ista facere quodā exēplo. **S**int duo filij p̄ris vni optimi. **S**it vnus eoz curiosus et astutus in inq̄sitione p̄ditionū paternaz. nūc ex opibz / nūc ex v̄bis / q̄tenus in earundē elocutione vel doctrina apud alios delectet. **D**icit aut patre / vel nullā iussis suis obediētā accōmodet. **P**onam aliu simplicis ingenij / q̄ de p̄re suo nihil aliū querat. nihil interroget / nisi quo pacto illi placere / et in omibz obediēre valeat. **Q**uērimus nūc / quis e duobz ab optimo patre magis amabitur / non est dubiū quin scōs. **D**ic p̄terea plus iocūdat / bis in paternā bonitate / que sibi plus sapit **I**pe deniq̄ pater tandē seipm̄ / et secreta sua puto tradet / sariens eū velut amātissimū in domo manere scōs. **A**liū vero vel exheredabit / vel incarcerabit / vel etiā occidet.

Conside. xxxii.

Quid sit q̄stum mistica theologia distat a literātoria / p̄pter finis diuersitatē et a speculatiua vitijs p̄rimere.

Theologia speculatiua v̄ literātoria p̄ hoc vel maxime a mistica secernitur / q̄ prima fuit p̄ vitijs. secunda neq̄q̄ nisi p̄ accidens valde / sicut si p̄tingeret abuti spe vel fide. **H**āc differētiā octauam que est ex possidentis qualitate breui verbo complexus est apostolus dicens. **S**cientia inflat. **C**haritas autem edificat. **R**ursus ipse ad thimoteū loquēs de homine non adquiēcente ei que scōm pietatem est doctrine dicit q̄ sit superbus / nihil sciens / sed languens circa questioes / et pugnas verboz / inuiles / ex quibus oriuntur inuidie / contentiones / blasphemie / suspensiones. male conflictationes hominū mente corruptozum / quia veritate priuati sunt. **D**eniq̄ iacobus v̄ranq̄ describens / non est inquit ista sapientia defursum descendens / sed terrena animalis diabolica. **S**equitur. **Q**ue autem defursum est sapientia primum quidem pudica est. dein / de pacifica. modesta. suafibilis. bonis.

consentientes. plena misericordia / et fructibus bonis / iudicans sine simulatione et emulatione. ¶ **D**ecurrit dicta sunt non ut scientia aut sapientia aliqua sit de se mala cum sit perfectio intellectus. Sed quod abusus eius ratio deterior et senior est in peruersis / quanto peccat contra virtutes pro vitijs decerta. **E**cce enim finis multiplex falsa seductione querit a multis / qui quoniam auersi sunt a deo sine vero / ut in varia dispergnit opo / ter. huic finis est diuitie et opes / illi sordide voluptates / huic pompatici honores / apud alium potentatus fragilis et anxius. **L**um igitur sine exigentiam finis veri vel estimati / cetera omnia moderentur / consequens est ut subuerso et peruerso sine / peruertantur omnia ad finem ordinata. **I**nter que nimirum est scientia que dum ad diuitias acquirendas reducit / appellatur terrena. dum voluptates indigna sorte conquirunt / ammalis nominat. **D**um vero emulationibus sectis heresibus contentioni et similibus nequitis spiritualibus ancillat / quo pacto melius quam diabolica censebit. **S**cientia igitur in pueris rot fortis nomina quot sunt vitia. ea ad serapientia / ut que est superba arrogans inflata et filia. **D**e talibus dicit scriptura. **S**apientes sunt ut faciant mala. **I**nde enim fit illud de grecis eulogium / quod leges habebat bonas et pessima ingenia. **P**er contrarium vero sapientia que defursum est qualem loquitur / sicut obsequitur charitati ceterisque virtutibus / ita earum denominationes conueniunt ut que est patiens. benigna. non emulans. non ambitiosa. **E**t hoc modo de ceteris. **S**ic ergo de theologia speculatiua dicimus quoniam non quelibet peruersa est aut peruersos inhabitat. nec in ea vitium esse ponimus. **S**ed in abutentibus ea / qualiter nullus in theologia mystica abusus esse potest nisi forsitan modo preteracto per superbiam obiectiue.

Considere. xxxiii.

¶ **P**rouit differentiam inter probos fideles / exemplo ostendens quomodo iudicant de theologia mystica.

I ¶ **A** hominibus non peruersis nec auersis a deo sine suo / potest altera inter theologum speculatiuum et mysticum differentia inueniri / quod vni ab altero seceruunt quod alter arripit solus speculatiuum sine instrumentis puenientibus et hinc ad quod sitis / dis-

sert a practico expro et in vtrisque abundantem. **D**icitur enim non sumptum ex opus facilitate vel difficultate / familiari possumus ostendere exemplo. **S**i quis puerissimus in arte musice non aut exercuerit se in vocali cantu neque in cordis aut organo / imo voces beatrauca / et instrumenta musicalia discordia / satagit tam in iste vel cantare / vel instrumenta pulsare / nulli dubium quod oberrabit / et neque dulce neque suaue simphonia valebit afferre. **D**ec si multitudo respicit eum quod de diuinis scit / arrisiosa differere / quod de moribus sibi et virtutibus regulas habet / et speculatiuum plerumque spondez / sed non dum vult ad ea quod cogit / proformit operari / cogit languens illa apli voce plagere. vel le adiacet mihi / proficere aut non inuenio. **L**aret quippe virtutum hinc tanquam instrumentis / hinc carne rebellis et dissona spiritui / que dum tanquam nihil suaue / nihil diuinum / / trahit. sordidum. ac strepidulum resonat. **S**ed et spiritus dum velut quidam musicus satagit obsequio deo / in hymnis et canticis pijs desiderio / sentit tunc modo fragores et tumultus obtusi desideriorum carnalium atque terrenorum. **I**sta rem mille similitudines pares ostenderet in ceteris araby scribendi. pingendi. medicandi. militandi. nati gadi et silii. **P**orro ita pueri magis sine arte / paulatim extendendo deambulatoz / discunt recte abulare / quam iacendo etiam si mille regule eis gradiendi vel modi dicerent. sic fabricans do fabri sumus. quod sibi in quibus quod est virtus non ut tunc modo sciamus / sed ut bene operando boni efficiamur ait **A**restoti.

Considere. xxxiiii.

Dicitur phoz caliginem et theologorum claritatem sub exemplo maris galilee et nauis veterum piscium et vocati de filioz zebedei.

P ¶ **E**t theologiam mysticam sumus in turbido sensualium desiderio / ad littus solidum eternitatis adducimur. **I**n hac consideratione differentia etiam inter duas theologias speculatiua et mystica edoceat. **S**peculatiua quippe si sola est / nunquam querat. in querat potius. alioquin non dicitur ille qui voluit iuestigare de omnibus diligenter / quod si saturat oculos visu / nec auris auditu / dans per se intelligere querit non esse in sola inuestigatione veritatis / sed famelicum quoddam ieiunium desiderium. **F**alloz si non ita appuit in maris phis quod post oculos in quibus sitis suas redio affecti / quod non refecti dixerunt hunc se scire. quod nihil

Octava pars de mistica

scirent. Videte quod quod inanis refectio / ubi
pro tota parte / pro tota studia / nihil nisi vanitas in
anis in visceribus animarum reperta est. Preterea
cognitionis ista videtur natura / quod plus sa
tagit rem cognita ad se trahere ac sibi assi
milare / quam ad ipsam eat. Quod innuere videtur
philosophus dicens esse in intellectu / bonum in re
bus. Quid igitur mirum si cognitio sola / non e
rit mare desideriorum sensualium si etiam portum
vel litus eternitatis extra se positum non at
tingat. Quod admodum nauta in regimine na
vis quotidie garrula loquacitate docte differens
nihil vero eorum agens quod loquitur / nunquam a me
dici potest fluctibus nave in litore stabiliet /
demerget potius eam / vel piculis omnibus expo
sita fluctuatemque / iugiter inueniet. Simi
liter spiritualis natura / nunquam ex sola cognitione
maris intelligibilis / nunquam ex aspectu solo /
stabilitate deficiat portus poterit adipisci.

Multa sunt in hac sententia concordantia di
uine scripture testimonia. Sed libet unum
signanter inferere de vocatione filiorum zebede
dei quod dominus iesus a mari galilee ad litum ena
tare docuit. Ubi theologia mistica per sensum
anagogicos cognoscitur. Videndum est quod
per anagogiam .i. sursum ductionem significet
mare galilee / quod litus eius / quod navis / quod
vocationis domini / et ita de alijs. Itaque sic ma
re moraliter prius seculum . sic anagogice cor
ruptam nostre sensualitatis fluctuationem signifi
cat / dicente sapiente. Cor impij quasi mare
feruens. Quod id mare galilee dicitur quod mu
tationem vel migrationem significat galilee.
Quid autem mutabilis . quid inquetius . quod
pelinus ad emigrationem quam sensualitas in
uenitur. Nunc arrogancia uinet / nunc spe at
tollitur / nunc desperatio deicitur / nunc effe
uescit et extra seipsum rapit per iracundiam
nunc per inuidiam in seipsa frangitur atque
fatigatur. Corax est per ingluuiem / per lu
xuriam / sordida voluptate despumat / eaz
reddit insatiabilem inextinguibilemque cupidi
tas. Illic denique pisces et reptilia vario
rum desideriorum / quorum non est numerus.

Porro qui descendunt in hoc mare sen
sualitatis / nauibus ratiocinationum naturalium
ipsi videtur opera dei / et mirabilia eius in profundo.
Sed quod profundo / profundo inquit scriptura cor
hominis et inscrutabile et quis cognoscet il
lud. Ceterum mirabilia valde operatur
deus in hoc profundo que studiosi piscato
res / philosophi mundiales / per rhetica suarum
ad inuentionum atque doctrinarum scrutari co

nati sunt sed defecerunt scrutantes scrutatio
nem in carne nostra attingere valuerunt. nobis
autem reuelauit deus / quod peccate primo homine
in praesentia est concordia / scilicet sedus legis indi
te interfectionem gubernatricem / et obsequentem
sensualitatem. Unde quasi iuxta potentiam fictio
nem apto eloi antro quod .i. colus fingitur de
ventorum motu flauerunt veteri .i. passionum / que
velut ex aduersis partibus / agmine facto / tur
bauerunt tempestate magnam mare nostrum
Nunc quod nesciat . quod non quotidiano naufragio
piculatus agnoscat . mestum illud ecclesie can
ticum. Confusa sunt hic omnia spes . metus .
meror / gaudium. Ratione quatuor iste passiones
venti sunt totidem cardinales / gaudium quasi ab
orientem . meror ab occidentem . spes a meridie .
metus a septentrione / rabido impetu flates
A quo exagitatum mare nostrum nunc ad celum
per spem et gaudium ascendit / nunc descendit vel
quod ad abyssos per metum et merorem / hinc metu
unt . cupiunt gaudere dolereque / ait egregius
poeta. Sentimus heu nimium / rationem sic
describere valerem / quod admodum his pas
sionibus quod quauerunt sine ordine sine lege
perstantibus / abripitur a stabili eternitatis
portu / nauta noster id est spiritus rationalis /
faciens operationem in aquis multis co
gitationum et affectionum / neque venit ad
litus tranquille contemplationis nisi pre
tereunte iesu secus mare galilee / et nisi ex
plo filiorum zebedei vocantem eum sequatur
relictis tamen prius rebus mundane cari
ositate / et nauis ratiocinationis naturalis /
immo et patre zebedeo id est tempore mu
tabili et fluido in quo gignimur . zebedeus
enim fluidus iste vel fluens interpretatur.
Euehatur autem oportet spiritus noster su
per omnem temporis mutationem si ad lit
tus eternitatis / et portum virtuose solideque
contemplationis applicare voluerit / ubi
immutus permaneat / ubi figat anchoram spei
dependentem a nauis fidei ubi petre stabili
que deus est / per amorem totus adhaereat /
non casurus / quicquid exagitet aut circum
uolat sensualium desideriorum et fantasma
tum confusissima inconstantissimaque mul
titudo. De hac quoque nauis hanc similitu
dinem et portum non hic nouam . confingi
mus . dudum enim diuinus Dionysius in
in tertio de diuinis nominibus . illam nobis aperuit.
Ecce summatim perstricimus quod per anago
giam verba predicta euangeliste nostri designant

Quod .XXXVI.

A...

mistica

Dare est sensualitas luitus et cetera veni
passiones. pisces vel reptilia sensualia des
sideria et fantasmata. Spūs piscator. na
uis ratiocinatio. rheria studia mūdāna. ze
bedeus tps fluxus. mercenarij. mundani
phi. vocatio Jesu diuina attractio. Pesca
ri vero hoies est supnaturalis vel diuinas
inuestigare inuenireq; veritates.

Septimā pars prin

cipalis ages de amore et ei triplici pprieta
te et de raptu sil et extasi et a. xxxv. Consideratō
ne vsq; ad. xl. Ordine vero. xxxv. conside
ratio ponit aiam rōnalē sine instinctu dei
et amore nō posse ad finē debitū peruenire

Rationalis spūs tāq; spūalis naua
p theologia misticā doct? nō nisi
vocate dno et secretis afflanib; ve
lū mēns ipellere a mari sensualitat; ad lit?
eternitatis h est a carnalib; ad spūalia pue
nit. Et nō nisi p ei? amorē in deifico portu
stabilis atq; solidatus q̄desit. Hoc ex p
cedenti similitudine satis pspiciū ē et his que
dicimus in pcedēti consideratōe. Nā euz ibi
oñsum sit q n̄ acqrim? portū stabile in dō
p solā cognitōz sup̄ vt h fiat aliūde vic; p
amorosā affectōz p hāc q̄ppe cū deifico por
tu nro vnimur et ei adherem? dicēte p̄ba
Sibi at adherere deo bonū ē. Et rursus
scriptū ē. Qui adheret deo vn? spūs est.
Illud q; clarius elucescit ex pprietatib; a
moris qz tres ad p̄ns attingere satis erit.
Amor. n. rapit. vnit. satisficit. Prio q̄dez
amor rapit ad am. tū et inde extasim facit.
Secōdo amor iūgit cū amato et q̄si vnū effiē
Tertio amor sibi sufficit nec aliō p̄ter amia
re querit. De his itaq; proprietatibus dei
inceps aliqua sunt prosequenda.

Confide. xxxvi.

explicat vi amoris put ē in raptu et extasi p
pprias differentias exemplificando d pau
lo et exemplo naturali.

Ador rapit ad amatum et extasim fa
cit. At vocat raptus in pposito ele
uatio potētie alicui supra inferio
res potētiās et exactione ei? in sua opa
tione/cessantib; vel debilitatis actib; infe
riorū potētiāz. Vel raptus ē fortis actua
tio et vehemēs in superiori potētia/vn̄ cessāt
opatiōes inferioris potētie/vl̄ ita debilitā
tur et ligant? vt superiorē in sua opatione ne
q; ipediāt. Porro extasim dicim? spēs

quandā rapt? q fit a ppriati? in superiori pot
tione aierōnalis/q spūs/vel mēs/vel itelli
gentia noiatur dū mēs ita i suo actu suspē
sa est/q potētie inferiores cessant ab actib;
suis sic q necrō/nec imaginatio nec sensus
exteriores/imo qūq; nec potētie naturales
nutritiue/raugnetatiue et motiue/possint
exire in sua pprias operationes. Distin
do igit? et quodāmo strahēdo raptū p̄tra ex
tasim. Raptus est minoris efficacie in suspē
dēdo/vel ipediēdo actū inferiorē. Inueni
tur tū etiā in oī potētia superiorē respectu i
feriorū. Extas vero in sola mente fit/ sed et
actus inferiorū potētiāz nō solū debilitat
s; tollit funditus/ q̄diu durauerit. Paul
lus itaq; exēpli cā i suo raptu duo exprimit
q̄ p̄currūt in extas descriptione. Exprimit
ei potētia q̄ raptū ē. s. tertiu celū ipius anie
mō supra exposito. qd celū i potētia cogni
tiua ē mēs/vel intelligētia/et in affectiua ē
aper mētis. vel ei? scinilla. Exprimit secun
do cessatio oim virū inferiorū ab actib; su
is/aliōqn quō paulus nescisset an i corpo
re vel extra corpus fuisset. Est igit extas
raptus mētis cū cessatiōe oim opationū in
inferiorib; potētijs. Et hec p̄rursus subdi
uidi fm duplicē viz mētis. vnā cognitiuāz
et affectiua aliā. P̄ria extasis ē raptus i spū
scōda raptus extra spū. Nisi forte aliter
velim? distiguere hos rapt? penes obiecta
vt raptus in spū dicat? respectu intelligibili
um sub dō et raptus supra spū respectu
diuinorū. et forte vtrancq; acceptionē in scri
pturis legimus permissim. Inuenim? etiā
de regina saba q non habebat vltra spiri
tum quoniā admiratio vehemens suspē
derat actus omnium potētiāz in ea respectu
eoz que de sapientia salomonis fuerat cō
templata. Et h potest dici stupor vel spas
mus. His itaq; plocutis de nomine ra
ptus et extasis superest indagare quō hec fi
ant originaliter per amorem. Cum igitur
amor sit radicaliarū qualiumcūq; affectō
num/si ostenderimus q affectio potius q̄
cognitio raptū agat/patebit sufficēter qd
intendimus. Est in primis similitudo
amoris quo ad pōdus/quemadmodū vn?
ex sapientibus dixit. Amor meus pondus
meum. illo seror quocūq; feror. D potret
igit? q amor sit trabēs et rapiēs. Ferū itaq;
guia ad locū stabilitat; et q̄er? sue tractu q;
dā pot? q̄ ex cognitōe h? cētri. siue pōder?
tēdēt? ad cētr? mōi h palā i quib; cognoscētib;

unt sed defecerūt seruitēs seruitū
ni cām tanretam q̄ inde fluctu
m datur deus q; peccāte p̄mo boni
est p̄cordia scilicet sedulo leges ma
errōnem q̄bnaricē et obliquem
alitatē. Unde q̄si iuxta potētia
pro eloi anno q̄. scilicet fingit
p̄ mox flauerit ven. s. passionē
et aduersis p̄b; agmine facto
ut tempore magnū mare nostrum
necat. q̄s nō q̄diano naufragio
us p̄grosat. metū illū cocit car
Cōfusa sunt bic omnia spes. metus
gaudiū. Nō ē q̄uo: iste passio
totidē cardinales/gaudiū q̄
ero: ab occidente. spes a meridie
p̄p̄tione rabido impetu fū
gitari mare nostrū nō cad cōm
gaudiū ascendit nūc descendit
flōs p̄ metū et merorē hinc man
unt gaudēz dolēz/ait egrē
Sextimus beu nimū vnā h
e valent? q̄eadmodū bis p̄i
quaerum sine ordine sine leg
bus/abripitur a stabili eternit
uta noster id est spiritus ratio
opationem in aquis multico
m et affectionum/ nec vnū ad
quille contemplationis nisi p̄
secus mare galilee et mī cū
n zebedei vocantem eū sequat
en prius rhenb; mundane cari
am ratiocinationis naturalis
re zebedeo id est tempore mu
lo in quo gignimur. zebedeus
is iste vel fluens interpretatur
utem oportet spirit? noster i
temporis maratiōem si ad h
tis et portum virtuosē solidē
ionis applicare voluerit. r
rimanear vbi figat ancos ip
m a nauis fidei vbi petre stabit
t per amorem totus adbe
is: quicquid exagiet aut en
alium desideriorum et famis
illū inconstantissimā
e hac quoq; nauis hanc timor
orum non hic nouam. consp
um enim diuinus. Non timor
diuinis nō. illam nob apert
mmatis p̄stricimus del p̄ usq;
dicta euangelicē nri deligant

Octava pars de mystica

quod cessante omnia sua cognitione/nihilominus deorsum non impedita ferunt. Et amor: per se ipsum quem loquimur/forte magis huius de similitudine cum natura leuitatis/cuius est superferri. tunc ipsa est leuitas potius quoddam dicitur per iuxta intentionem pronotari sapietis. **R**ursum exprimitur in ferro quod dum affectum est per magnetem rapit ad ipsum per se sine cognitione. Sed et virtus nutritiua nutritum quae sursum trahit non operatur ad hanc cognitiua virtute. **De hinc transseamus ad raptum virtutum cognitiuarum.**

Consi. xxxvii. scribit raptum imaginationis/in passionis exemplificando.

Raptus imaginationis super vires sensitiuas inferiores/fit per amoris affectionem. Manifestum est quod amoris vel desiderii affectio. per tanta fictione/virtutem imaginatiua trahere vel rapere/que potentie inferiores sensuum exteriorum/obiecta propria eius opposita non antecedunt. Huiusmodi superest per se ab experientia. Et hoc est raptus quod est primus in primo celo aie/quod raptus quod aliud principaliter efficit/et feruidum inter desiderium rei per imaginationem puritate/neque ei sola cognitio imaginatiua/pseudam fictionem facere sufficeret. **V**idemus hunc raptum in philocaptis alijsque plurimis quos melancholicos et fatasticos appellamus et quibusdam repete timetibus et iratis/aut vehementer zelantibus. Sic autem imaginatio vel alie vires superiores/super sensus exteriores effertur et rapiunt. Sic e contra stat aiam quibus sic detineri circa sensationem exterioris oblecti per tactum/gustum/aspectum/que operationes potentiarum superiorum cessant aut impediuntur. Hoc autem proprie non dicitur raptus sed tractus aut demersio/dum per potentiam inferiorem superior deorsum trahit/et ab actu suo compellit cessare/quod fit in nobis ex corruptela patii nimis deu facilliter et frequenter.

Consi. xxxviii. raptus vim put est in ratione sicut in studiois apparet ostendit declarandum.

Raptus rationis in actu suo super potentias inferiores fit per voluntatem/amorem fecerunt huiusmodi per spicuum studiosi perscrutatores regularum generalium in varijs artibus quod abstrahentes a motu/et materia/vel spualia meditates/querunt deducere et rōcinari ex notis incognita/que aliquando voluntariū huiusmodi appetit/cessare fecerunt ab operationibus non tamen

sensuum exteriorum ut nesciret quod ab extra fieret/sed et virtuti fantastice ac imaginatiue: sua actio denegabat. Ita ut corporeū fantastasma nullum irrueret/aut irrupere volens/superiori rationis voluntatisque virtute premeret. patuit huiusmodi in quibusdam de quibus apud valerium maximum nota est hystoria.

Consi. xxxix. est

de raptu mentali siue scintilla eiusdem et solummodo est magis perfectorum.

Raptus mentis supra potentias se inferiores fit affectiois per scintilla/menti cognatam vel appropinquatam/que amor extrinsecus excessus mentis notat. **H**auducimur ex poribus raptibus/que sic crebriores et faciliores sunt/sic intelligibiliores inueniunt/qualiter mens in suis actibus taliter effertur per et signum/ut nulla inferiorum potentiarum eam interurbet/imo per vim suam affectiuam/ita seipam actualit per vis sua intellectiuam/ut sic neque se/neque alia redogitabit/que rōnabiliter processio/permississima sunt processanter ad intelligendum omnia que doctores eleuantissimi/notantur Dionysius tra diderunt de mystica theologia. Et in super quod dicitur fieri in sapietibus et deuotibus/ut sunt extrinsecus excessus. anagogica ductio. raptus in tertium celum. diuisio aie et spiritus. **I**ntroductio in diuinam caliginem exemplo moysi. **U**el in seculum sanctorum cum nube omnia regente/instar Aaron. **Q**uid etiam amor vehemens. i. mentes vehemens quod mors aie viuente spiritu. quod non illuminatiua tenebris quod mors Rachel in partu beniamin: quid anagogica reuersio iordanis retrosum/intelligentie se presentant bunt et similia.

Octaua pars principalis agit de vi amoris quod amantem unit cum deo ac stabilem facit ac recalescere usque ad finem primi tractatus. Ordine vero est ordine ratio. xl. que remouet varios unionis modos et peruenit ad illum quem etiam ostendit/que animam dicitur deo unire.

Hoc unit amantem cum amato ac pinde huiusmodi stabilire ac sistere facit cum illo. hec dicta est secunda amoris proprietates. **P**ro cuius intellectu loquendum est aliquid de modis unionum varijs et diuersis. Sed cum hec unio de qua loquimur non corporalis est/sed spualis/de corporalibus unionibus nihil huiusmodi dicendum est. **U**niones autem spuales inuenimus/ut per ibesione. per informationem. per actuationem. per assistentiam.

Theologia speculativa

Consi. xl

Consi. xli

Consi. xlii

Consi. xliii

Consi. xliv

nam pncipaliteris. p illapsu/p sustentatio
ne ypostatica/vbi plures nature in vna p/
sona pueniunt. S3 oim supma vniō ē in di
uina eētia seu natura/in q tres psonē sum
ma vnitare subsistūt. S3 has vniōnes tan
q̄ huic pposito min⁹ cōueniētes relinqm⁹
Dec vero vniō amāz cū amato/ab aristo.
in ethicis. tāgit vbi ait amicus ē alter ego/
cui⁹ vniōnis rō expmī videt cū ab eodē dō
Amicoz est idē velle z idē nolle. spūs ḡn̄
cū deo adheret p intīmū amorē/vnū spūs
ē cū eo p volūtātē pformitatē. sol⁹. n. amor
pfectus z pfecte dō adherēs. veraciter orat
fiat volūtas tua sicut in celo z in terra / z q̄
sic orat/orat vtiq̄ in spū z veritate/ sicut o/
randū ēē veritas docuit in euāgelio. Nā et
ipē p̄m orauit dicēs/verūm nō sicut ego
volo s3 sicut tu. Itaq̄ q̄ sic vniō deo z adhe
ret p amorosam volūtātē pformitatē/vnū
q̄ stabiliē in eo. Ad quod traduci pōt illud
psalmiste/absorpti sunt iūcti petre iudices
eorum. i. in deo totaliter stabiliti.

Consideratio. XLI

agit de erroribz circa trāsformatiōē aie in
deū/z qd sit/z quō etiā cōplet/exēplis ostē
dit z rationibus.

Amorosa vniō mētiscū deo q̄ fit p
theologiā misticā/cōgrue trāsfor/
matio noiatur/sicut brūis Diony.
z sancti p̄es locuti sūt/sed in explicationis
mō varietas inueniē. Fuerūt. n. q̄ dice/
rēt spm̄ rōnale dū pfecto amore fertur i des
um/deficere penit⁹ a se/ac reuertī in ydea
ppriā/quā habuit inmutabiliter ac eternalit
in deo iuxta illud Joh. qd factum est/in ip
so vita erat. Dicit ergo q̄ talis anima per/
dit se/z esse suum/z accipit verum esse diui
num/sic q̄ iam non est creatura/nec p crea
turam videt/aut amat deum/sed est ipē de
us qui videtur z amatur. Hanc insaniam
voluerūt aliqui trahere ex verbis Bernar
di. in epistola ad fratres de monte dei. hāc
etiā nifus fuit ponere almaricus heretic⁹
ab ecclesia condemnatus/quem propterea
august. inter hereses nominauit z numera
uit. Hanc etiā nifus est renouare auctor
illius tractatus/cuius titulus ē de ornatu
spūaliū nuptiaz cuius initiū ē. Ecce spon
sus venit exire obuiā ei. Cōtra hūc erro
rem scripsi dudū quandā eplam/l3 in alijs
scriptis ei⁹ hūc errorem correxisse videat. po
nēdo q̄ aia talis sp̄ remanet in eē suo pprio

qd h3 in suo genere s3 dō rō modo silitudis
narie trāsformari sicut amatoz. dicim⁹ cor
vnū z aiam vnā qd vtiq̄ pcedim⁹. Fue
rūt alij ponētes q̄ amor creature ad deum
nihil ē aliud q̄ de⁹ z ita q̄ spūs rōnalis/for
maliter amat deū p spūm̄ sc̄m. Dec opinio
iponit m̄ḡo sniaz/quā iō doctores nōte
nēt q̄ n̄ posuit formā aliquā dilectiōis a/
ctual⁹ vel hitualis q̄si mediā ad diligendū
deū ēē necessariā. Nā si h̄ addidisset. z resol
uisset qd dicit bec ppositio p. dū ait q̄ deus
diligere p spūm̄ sc̄m. qz sc3 dicit cām exēpla
rē/tūc positio sua cōpletior z irrep̄hēnsibili/
or fuisset. Fuerūt alij q̄ p silitudines repras
in corp̄alibz voluerūt hāc vniōē seu spūa
lē trāsformatiōē reddere clariorē. Dixerūt
ei⁹ q̄ aia sic vniō deo z in ipm̄ trāsformatur.
quēadmodū si gutta aq̄ mittat in doliū for
tis vini. Illa nāq̄ gutta tūc pdit eē ppriū/
pvertiturq̄ totaliter in alienū/velut ē si ci
bus p nutritionē pvertat in cibātū/iuxta il
lud qd aug. loq̄tur in psona dñi. Cibo suz
grādū crede z māducasti. nō tu me mutab
in te/sicut cibū carnis tue/sed tu mutaberis
in me. Demini me legisse q̄ ad p̄dicatiōz
p̄fate silitudis/deuota qdam mulier/sic ex/
estuanit/sic exarsit intriseat/q̄ pcepto spū
sele nō capies/ipa velut mustū nouū/absq̄
spiraculo/ruptis venaz z nervoz vincul
vitā cū sanguie tradiderit. Traducit ali
q̄ vbi deuoti bern. in de p̄cepto z dispēsa
tione ad hūc sensū dū ait q̄ verius ē aia vbi
amat/q̄ vbi aiat/q̄i vicz amādo/se z corp⁹
deserat/ac in deū suū tota p̄trāseat. Uer
hec silitudo deficit/hētq̄ plurimū de dissim
ilitudie/alioq̄n redirem⁹ ad errorem pri⁹
cōmēorati. nō ei pdit aia i vac vniōne suū
ēē ppriū/sicut gutta aq̄ definit p corruptiōz
q̄ alterius generatio subseq̄tur. Rursus
pp̄ter eandē rōem/silitudo trāslibationis/
q̄ fit in b̄ndicto factō/nō satis ē idonea ad
explicādū trāsformatiōē amātis in deum
amatū. Adducit aut alij silitudinē ferri
cādētis. seu carbōis igniti. vbi carbo z fer
rū remanēt sub eē pprio. induit tñ q̄sdā pp
etates ignis seu calor/ incorpati/z q̄i pp̄as
perdunt. vt frigiditatem. rigorem. z nigre
dinem sic q̄ ferrum illud candens/videtur
esse totaliter ignis. Sic preterea aer illumi
natus/incorporat in selumen solis/ ita vt
ex aere et lumine vnum fieri videatur. sic
ferrum affectum per magnetem/ induit
magnetis proprietatez/vt videlicet ipsum

Octava pars de mistica

ferrū aliud ad se valeat trahere. sic vapor q̄ est subaliter aq̄ leuitatē accipit ⁊ quandaz ex calore aeris ⁊ ditionē. **D**at alij similitudinē generaliter p̄ p̄fate vnionis manu ductiōe de vnione materie ad formā seu p̄fectibilitē ad suū p̄fectū. **C**onstat nimirū q̄ materia aū susceptiōe forme ip̄fecta est ⁊ sine decore/sine v̄tute sine actiōe def̄ ei forma/mor venit ad p̄fectionē iuxta forme sibi vnite p̄prietatē. **S**ic aīa pus q̄ vnietur deo/p̄vificū amorē/manet in q̄dam morte sp̄iali/sine decore/sine v̄tute ad actus v̄ficos meriti vite eterne. **S**i aūt deo p̄iungat̄ tanq̄ fontali toni⁹ vite p̄ncipio/dat sibi vita q̄dam diuina. nō q̄dem p̄ formales inhesionē dei ad aīam. h̄eni repugnat diuine p̄fectioni s̄ p̄ illapsū q̄ndam intimiorē ⁊ sp̄iale/seclusa ip̄fectiōe q̄libet ⁊ hoc mediāte amore/tanq̄ q̄litiua ⁊ armonica dispositione/q̄dammodo p̄portionabiliter/sicut dispositio materie p̄requitur/nec tū sufficit ad hūane forme susceptiōne. **P**remissis igit̄ his similitudinib⁹/dicam⁹ p̄sequenter ad eas/q̄ amor sicut calor naturā h̄ ⁊ gregadi seu v̄niedi omogenea/sicut etiā sepat ⁊ diuidit etherogenea. **C**onstat aūt q̄ sp̄ialia cū sp̄ialib⁹ omogenitatē q̄ndā. i. similitudinē seruāt adinuicē ⁊ a corp̄alib⁹ seu terrestrib⁹ sint dissimilia. **D**e igit̄ q̄d in boīe reperit̄ sp̄iale vel diuinū segregat̄ quodāmodo p̄ amorē v̄nificū/ab omī eo q̄d terrestre est atq̄ corporeū/sic fit ibi diuisio sp̄is ⁊ anime. i. sp̄ialitatis ⁊ aīalitatis ⁊ sensualitatis ⁊ sepat̄ur p̄ciosum a vili ⁊ q̄ deus sp̄s est ⁊ similitudo est cā vnionis/p̄piciū est cur sp̄s rōnalis sic depurat⁹ ⁊ defecatus/vnif sp̄i diuino/q̄ vicz silis efficitur cū deo. **A**ddamus tñ alterā huius vnionis cām etiā q̄ ad ea q̄ corpus ip̄m respiciūt. **S**p̄s itaq̄ sic assimilatus deo/sic q̄lificat⁹ ⁊ affectus p̄ amorē/q̄lificat⁹ ⁊ afficit p̄sequenter corpus p̄p̄iū tanq̄ suū formabile seu materiale/p̄ redūdantiā sp̄is ad corp⁹. **Q**uo fit vt corpus p̄p̄iū sic h̄ituatū ⁊ affectū/induat ⁊ gerat q̄sdā p̄prietates ip̄ius sp̄is/p̄p̄iis v̄l derelictis vel multū ab actione suspensis. **I**nde est dictū aristo. in virtuoso inq̄t oīa consonant rōni. **S**ic ergo sp̄s noster tractus a deo trahit p̄sequēter ea que corp̄is sunt/ac p̄inde resultat vnio mirabilis spiritus ad deū ⁊ corp̄oris ad spiritum.

Considera. XLII.

quietem aīe in deo fm triplicē ip̄ius tensiōnem ostendit/put sancte trinitati similitudinē quodāmodo in eadē stabilitatur.

R
Per p̄dictā amorosam vnionē/in q̄ mistica theologia p̄sistere videtur. aīa q̄ratur. satiat⁹ ⁊ stabilif. quod facile est in p̄mis ex priori deducere? **N**ā cū res q̄libet sit inq̄ete/dū p̄fectiōne suā ad epra est/illiq̄ conūcta. ⁊ sp̄s noster vnitur ⁊ cōiungitur summo p̄fectibili/p̄ amorem p̄fectū/vt exinde q̄retur satietur ⁊ stabilietur necesse est. **S**ic materia in forma h̄ita. sic lapis in centro positus. sic res q̄libet in adepto sine suo q̄ratur. **A**īa q̄pperōnalis dum conūgitur ⁊ vnif deo copulatur suo summo bono. **E**st enī deus summū bonū eius est centz eius/finis/totalz ip̄ius p̄fectio/q̄d ergo aliud ip̄a requireret/aut ad q̄d aliud v̄terius inbiaret. **P**orro in ipsa aīa p̄sidet tres tendentias p̄ncipales/p̄portionabiliter ad triplicē vim ei⁹ siue potentia. quaz vna est p̄cupiscibilis. alia rōnalis. tertia irascibilis noiatur. p̄cupiscibilis tendit in bonū. rōnalis in vez. irascibilis in arduū. **S**ic aīa p̄ has vires tendentiam habet in b̄ndictam ⁊ sanctā trinitatem. **N**imirū q̄ ad eā ⁊ eius similitudinē facta ē eiusq̄ imago constituta. **A**tribuimus itaq̄ sp̄i sancto bonitatē ⁊ ad hanc tendit vis p̄cupiscibilis. atribuimus filio veritatem ⁊ ad hanc tendit vis rōnalis/atribuimus p̄ri potentia maiestātē. ⁊ gliam. ⁊ ad h̄redit vis irascibilis. **O**portet igit̄ vt his viribus satiat⁹ p̄ diuictōez cuiuslibet cū suo summo appetibili/aīa rōnalis totali satiet. q̄retur ⁊ stabilitatur/nā si delectatio ī bono cōueniente ⁊ voluptatis suauitate q̄ritur/q̄d de aīe voluptate/b̄tā maxime/sentien dū ē. **A**udiamus q̄d p̄beta dicit ad dñm. **L**orrente voluptatis tue porabis eos. **D**is aūt delectatio in infimis/plus aloes q̄ mellis habet/inq̄t satiricus/lingit enī mel in sentibus ⁊ v̄ticis/p̄pter q̄d recte dicit **B**oetius habet h̄ voluptas oīs q̄ stimulus agit fruetes. **S**i p̄terea querit̄ veritatis cognitio/conuertat aspectus ad verbū diuinū: velut ad artē primā: cuius exemplar vez est esse vez. **S**i deniq̄ potentia si glia. si opulentiā. si dignitas q̄ratur. hec oīa est deus aīe eū diligētī/q̄ est merces sua magna nimis in q̄ ⁊ oīa se posse gliatur a plus. **D**ia inq̄t possum in eo q̄ me p̄fortat. **D**e ergo finis est aīe ⁊ eius v̄ltima p̄fectio/ipse est velut

centrum. et locus naturalis omnium desideriorum suorum. Dum ergo in se deficit anima in salutare dei velut ad nihilum redacta nulli ias alteri nec sibi innotuit sed soli deo / ut sue dulcedini / ut sue veritati / ut sue glorificationi. dicens p pmo Renuit consolari anima mea memor fui dei / et delectatus sum Dicens p scdo nihil arbitratus sum me scire / nisi ihm xpm factus stultus ppter ipm / dicens p tertio / utinam q glorietur in domino glorietur. Ac p inde non hns q vltari tendat / aut qd vltra requirat / quietas ania in deo atqz stabilitur possidens in eo omnia ceteraqz contemnens atqz pependens

Possent ad hec explicanda verba magis ac magis sine termino multiplicari / sed a / pud exptos hec pauca videtur sufficere.

Nam in expertis sine rudibus vel qui laboriose possunt hano adminiculo excitari vt a nimio ad amandū exercitarent / nulla vnqz verba ad hoc plene capiendum satis erūt.

Considerat. XLIII

Agit de amorosa oratione et eius proprietate et eam etiam diffinit fm traditiones magnorum viroz studiosissime.

Proprietates et conditiones amoris ac theologie mystice q supra dicte sunt / etiam orationi pfecte conuenienter ascribi pnt. Qui rō est qz in anima cōtemplatiua amor / et mystica theologia. et oratio pfecta / aut idē sūt aut se inuicem p̄supponūt. Nam vt patet ex supra dictis. mystica theologia est cognitio experimentalis habita de deo p cōiunctiōnem affectus sp̄ialis / cū eodē. dū scz impletur illud apli. Qui adheret deo vnus sp̄s est / que nimirū adhesio fit p extaticū amore. Teste brō Dioni. Rursus hec eadē mystica theologia dicitur sapia. put inter dōa reponitur a sapore. sc̄ q̄ sapida scia. Vocat̄ p̄terea a diuino dionisio irrationalis et amens sapia / eo qz supat rōem ac mentē / transiliēs in affectū. nō qualēcūqz sed purū ipiqz mentali intelligētie cōrūndētem / q̄ affectū videtur deus a mūdīs corde. Videt̄ in quā. q̄a sentit̄ et gustatur iuxta p̄missionem xpi. bñ mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt / et fm illō Greg. in omel. Amor ip̄e noticia ē. Hūc vero recogitemus de q̄ in cepit cōsideratio quid enī est aliud orō pfecta q̄ hmōi exp̄im̄ talis et affectualis cognitōis noticia? Orō quidem describit̄ qz est eleuatio mēt̄ i deū

p̄pium et humilem affectum. ecce qz oratio transcendit mentem et sp̄m. p q̄sto mens et sp̄s dicit̄ vim cognitiuam intellectuam transit enī supra p̄ desiderū p̄ piū et humilem affectū. sed q̄lem affectū. affectus vtiqz mentalem aut intellectualem sup̄mū / et nō solū sensualem aut rōnalem / alioq̄n nō eēt oratio pfecta / q̄lem loquimur et quales describit̄ ap̄lus cū dicit Orabo sp̄m orabo et mente / sp̄m ibi p̄vocis inspiratione. mentem vero p̄ superiori anime portione accipit oratio enī solū in voce / aut imaginatione versata / caret suo p̄fectiōis cōplēto / trāseat necesse est ad mentē et cor / quemadmodū dicebat dauid ad dñm. Inuenit fuus tuus cor suū / vt oret te Sicut p̄terea mos ecclesiasticus habet hortari pplm̄ ante orōes vel gratiarū actiōem et dicere. Sursus corda. Recte quidē hoc fac̄ / ne p̄phica illa maledictione notaret̄ / que dicit. pplus hic labijs me honorat. cor autē eoz longe ē a me. Hanc br̄s Antonius heremicola hanc ceteri eleuati pr̄es senserunt dicētes. Orationē nō in strepitu vocū / nō in cōpositiōne p̄boz / sed in affectiōe pioz puroz q̄ de desiderioz ita vt crebro nesciat orās nec itel / ligat se aliqd̄ postulare Sic docet Antonius Quare hoc qz supra se p̄ intellectum nequa q̄ mens sic affecta reflectit̄ nequa q̄ cōponit / aut diuidit sed puro simplici qz actu desiderij vel amoris in eo qd̄ est om̄e bonū fertur / pausat / soporatur. q̄si dicens cū p̄pheta In pace in idipm̄ dormiam et req̄ / scam. Et p̄missis elucescit clarius qz mystica theologia et orō pfecta in hoc cōueniunt qz vtraqz ponitur in vi affectiua sup̄iore / et qz vtraqz est respectu p̄mi et summi boni Et est ip̄ius amor quidam purus / aut ip̄m cōcomitans vel gignēs vel supponēs cui amoris proprietates quas supra posuim⁹ vtiqz conueniunt.

Considera. XLIII.

Orationis p̄fectiōem et vbi. eiusqz effectū et p̄stinctum orantis quā p quibz offert ponit et ip̄ius p̄cessum q̄ ad p̄cellentiā

Perfectio seu felicitas aīe rōnalis p̄ vita p̄senti magis in orōe p̄fecta seu theologia mystica q̄ i cōtemplatione intellectuā r̄ponitur Cōtemplatio nanqz si nude cōsideretur sine dilectione vel affectu subsequente / iam arida est / inquieta est / curiosa inq̄ta

De mystica theologia

inflata est. **D**eneq; sit longe ab illa pace q̄
erupit omnem sensum. Quia ppter conclu-
dere fas est q̄ schola orandi laudabilior ē
ceteris parib; q̄ schola litteras edocendi.
quem admodū schola religionis p̄ affectu
excellit scholā eruditionis p̄ intellectu.
Proinde laus orōis extatice seu pfecte col-
ligitur ex ordine suo q̄duplici vicē ex ordi-
ne ad deū/ad p̄rium subiectū/ad primū et
ad inimicū. **P**rimo quidem ad deū qm̄
sibi soli dat gloriā adoratiōem/ gratiaz
actiōem et honorem/eū sibi amicū cōciliās
Ac inde p̄ legem amicitie/que est idē velle/
et nolle/īpā qd̄ perit accipit/et qd̄ querit in-
uenit. sibiq; pulsanti aperit. non sic intel-
lectio aut queuis aliā opatio. **S**ecūdo
oratio subiectū p̄riū qd̄ inhabitat. purgat
p̄ficat. illuminat. quietans ip̄m satians atq;
q̄ stabilens. **T**ertio oratio iuuat primū
nō vnū aut duos sed totū corpus ecclie my-
sticū viuifico quodā influxu/nutrit/et ca-
pacissimo quodā matris beniuolentie si-
nu/omnia ecclie mēbra sua q̄ opa comple-
ctitur. offerens ea deo/et p̄ his supplicās et
impetrans/tanq̄ questuaria gratissima p̄
indigentis inopū spūalium subleuandis
et p̄ elemosynis grārum querendis atq; im-
petrandis/in magno ac miserabili hospi-
tali huius mūdi/imo et carceris et penalis
purgatoriū. **D**uic opī nulla exterior ad-
monitio nulla p̄sus comparabilis exercita-
tio pōt in efficaciam coequari. **N**imius qz
frustra hec oīa fiunt/et vane/si non aduene-
rit oratio iūcta charitati. **P**ostremo nichil
ita sicut oratio vires inimici senētis prote-
rit. nihil ita tendiculos laq̄oz suoz euacu-
at et oīdit. **A**liquin nō dixisset p̄pha. o-
culi mei semp ad dñm qm̄ ip̄e euellet de laq̄o
pedes meos. **E**t itez. p̄uidebā deū in con-
spectu meo sp̄/qm̄ adextis est mihi/ne cō-
mouear. **E**t rez. **J**osaphat ad deū/ **L**um i-
ramus inq̄t qd̄ agere debeamus. hoc solū
habemus residui vt oculos n̄ros ad te di-
rigamus. **Q**uocirca bñ iubebat dñs. opz
semp orare et nō deficere. **S**emp autē orat
semp oculos ad deū habet. q̄ sp̄ pio humi-
liq; affectu desiderat. **D**eneq; de oratiōe
quā cū vera sapia et mystica theologia p̄-
nire diximus de eius quoq; virtute et p̄di-
tionib; ac p̄rietatib; copiosis/hoc loco ser-
mo poss; incidere. sed de his remitto ad ea
que sancti et doctores saluberrime tradide-
runt/et p̄cipue **P**ugo de sc̄to victore in tra-

ctatu suo quem de oratione compendiosis-
sime et subtilissime composuit. cuius ē hoc
initium. **Q**uo studio quo ve affectu orandū
sit deus. **L**egatur **B**uilhelm⁹ parisiē.
in libello qui rethorica diuina intulā **L**e-
gantur et ceteri qui orōis p̄rietates vtilita-
tes et q̄bus excluditur/quibusq; impedit/
doctissime tradiderūt. **S**up̄est vt d̄ pra-
ctica theologie mystice in sequentibus pro-
sequamur.

Finit prima pars de mystica theologia
speculatiua.

Incipit prologus

eiusdem in p̄em sc̄dam de theologia mysti-
ca practice cōscripta ab eodem sub. xij. con-
siderationib; siue industrijs.

Tactantes in lectionib; nostris
iam a multo q̄uis interrupto tē-
pore. de theologia mystica secu-
ti sum⁹ ordinē in alijs scientijs
obseruatū vbi p̄us tradit de speculatiua q̄
practica nihilomin⁹ hec scia supra ceteras
multas h̄z p̄riū vt speculatio in ea nec p̄-
fecte tradi/nec plene intelligi possit nisi. pra-
ctic⁹ p̄cesserit vsus. **Q**uāobz deinceps p̄-
sentis opis erit tradere sub aliq̄b; cōsidera-
tiōib; modos et vias quib; ad theologiam
mysticā habeat accessus. **P**erq̄rere enī qd̄
sit theologia mystica/et in q̄ vi aie reponit.
et de d̄sa eius ad speculatiuā theologiā/et
filia/q̄lia p̄locuta sunt/nō satis esse d̄z bo-
mini xp̄iano/p̄sertim ecclastico. op⁹ exerci-
tatioq; requir̄ qd̄ vt fiat p̄dest nou medio
criter apire ea q̄ ad opus aggrediēdū finie-
dūq; necessaria sunt vel accomoda vt obf̄-
uent. q̄ etiā p̄turbare solebāt opantē/vt vi-
tenē q̄z elucidatio nos expediret ab his ol-
bus q̄ in hoc negocio tractanda p̄de susce-
pim⁹. **E**t dicim⁹ in p̄mis q̄ magisterijs
theologie mystice et orōis extatice seu p̄fete
Jesus x̄ps sibi soli sueq; volūtati retinuit
nec ad illud humana sufficit industria q̄-
uis ip̄a nō deat penit⁹ derelinq̄. **E**tenī si oē
datū optimū et omē donū p̄fectū defursū ē
descēdēs a p̄eluminū. p̄spiciū habet cōsi-
derationis hui⁹ p̄ncipiū/qd̄ donū p̄fecto
ratiōis p̄fuit a diuina volūtate tenente lu-
cē in manib; sicut **J**ob notat **E**t exponit
Greg. q̄ dñi vult illuminat et claudit dum
vult. **E**t ceterū q̄ hūana nō sufficit industria
posterior elucidabit q̄ tñ nō sit p̄sus abū-
cienda docet ap̄ls **V**ocans nos dei coad-